

Vapaa Ajatteliija

5/2007

*70 vuotta
vapaa-ajattelua*

Vapaa-ajattelijain liitto ry.

Osattiin sitä ennenkin

Vapaa-ajattelijain liiton 70 vuoden taival saattaa tuntua pitkältä ajalta nykyisessä hektisessä maailmassa. Mutta modernin ateismin juuria on hyvä kaivella välillä vielä huomattavasti kauempaa. Oma suosikkini on skotlantilainen ateistifilosofi **David Hume**, jonka syntymästä vuonna 1711 on pian kulunut 300 vuotta.

Humen uskontokritiikin tarkkanäköisyys, johdonmukaisuus ja rohkeus olivat aikaansa edellä. Hänen argumenttinsa teismiä vastaan tulevat erityisen kunnioitettavaan valoon, kun otetaan huomioon hänen aikansa olosuhteet. Luonnontieteet olivat sangen kehittymättömiä eikä lajien evoluutiosta saatika alkuräjähdykosmologiasta ollut tietoa. Uskonnollinen ajattelu dominoi yhteiskuntaa joka tasolla ja julkinen uskontokritiikki palkittiin usein hirttotuomioilla. Uskontokriittinen kirjallisuus oli olematonta. Välttääkseen jumalanpilkkatuomion myös Hume joutui kirjoituksissaan usein käyttämään salanimiä ja jopa viivyttämään joidenkin teosten julkaisua kuolinvuoteensa saakka.

Ihmevaihteita käsitelleessään Hume osoitti, ettei mikään todistajanlausunto ole tarpeeksi vahva todistamaan ihmeen aitoutta. Tämä johtuu siitä, että ollakseen ihme on tapahtuman oltava niin ristiriidassa miljoonien ihmisten kokemuksen todistamien luonnon lainalaisuuksien kanssa, että on aina todennäköisempää että todistajat ovat erehtyneet kuin että ihme on aito. Esimerkiksi Jeesuksen ylösnousemusväitteiden kohdalla voimme kysyä, onko todennäköisempää että vastoin kaikkia aiempia havaintoja kuollut ihminen heräsi henkiin vai että todisteissa tai todistajissa oli jotakin vikaa.

Argumentin jumalan välttämättömyydestä

maailman luojana Hume osoitti tyhjäksi nykyään hyvin kadunmiehenkin tuntemalla vasta-argumentilla: Jos maailman olentojen olemassaolo selitetään luoja-olennolla, eikä luoja-olennon olemassaolon selittämiseksi tarvita vielä mahtavampi ”luojan luoja”? Ja jos hyväksytään että luoja-olento voi olla olemassa ”itsestään” ilman omaa luoja, miksei maailmakin voisi olla olemassa itsestään ilman luoja?

Hume osoitti myös kaukonäköisyyttä ymmärtäen että hyvätkään argumentit teismiä vastaan eivät tule hävittämään uskontoja. Hän suuntasi sanansa ”oppineille ja viisaille”, koska katsoi että ”taikauskoinen rahvas tulee aina ahnaasti ja ilman harkintaa ottamaan vastaan taikauskoon ja ihmetykseen vetoavat ihmetarinat.”

Nykyään ateistina on paljon helpompaa kuin Human aikana. Luonnontieteiden voittokulku on tuhatkertaistanut ymmärryksemme maailmankaikkeudesta, selittäen niin elämän kuin avaruudenkin kehityksen luonnollisesti, ilman jumalia. Samaan aikaan rationalistinen maailmankuva on tullut hyväksyttävämmäksi ajattelumalliksi yhteiskunnassa, eikä ateistien tarvitse pelätä hirttosilmukkaa kuin muutamissa takapajuisissa maailmankolkissa. Kehitys on ollut kiihtyvää ja suurin osa siitä tapahtunut viimeisen 70 vuoden aikana. Tätä voivat uskonnottomat hyvillä mielin pyhäytyä juhlimaan liittomme merkkipäivänä – ja palata sitten uudella innolla tekemään työtä trendin jatkumiseksi.

Robert ”Roope” Brotherus

Vapaa Ajattelija

5 - 2007

70 vuotta vapaa-ajattelua s. 4

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 70 vuotta siitä, kun Vapaa-ajattelijain liiton edeltäjä Suomen Siviilirekisteriyhdistysten Keskusliitto perustettiin.

Uskonottomien puolesta s.6

Vapaa-ajattelijain liiton luottamustehtävissä toimivat veteraanit – Olavi Korhonen, Reijo Taipale, Anneli Laakkonen ja Timo Vasama – kertovat näkemyksiään liiton tilasta ja vapaa-ajattelun tulevaisuudesta.

Pääsihteeriltä s. 11

Uudet keinot, vanhat tavoitteet.

Kolmesti perustettu Kemin Vapaa-ajattelijat ehti jo 70-vuotiaaksi s. 12

Kemin vapaa-ajattelijat ry. juhli 70-vuotistaivaltaan 26. elokuuta Kemin Leipätehtaalla.

Kaskuja jumalisista ja jumalattomista s. 15

Vuosien varrelta s. 16

Kutsu liiton juhlaseminaariin s. 17

Historian havinaa.. s. 18

Suomen vapaa-ajatteliijoille ja demokraattisille kansalaisille (Suomen Siviilirekisteriyhdistysten Keskusliiton liittokokouksen julkilausuma vuodelta 1945)

Teuvonneuvo s. 20

Mikä on ihmisen tehtävä? s. 22

Tampereen yliopistossa väitöskirjaa sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta valmisteleva Mia Hemming pohtii ihmisen tehtävää Aristoteleen ajatusten pohjalta.

Maalliset paratiisit s. 24

Pentti Niskanen

Keskustelua s. 26

Uutisia s. 27

Kannen kuva: Erja Sallinen

Vapaa-ajattelijat osoittavat mieltään valtiopäivien avajaisten uskonnollisia menoja vastaan helmikuussa 2005.

Olavi Korhonen

Reijo Taipale

Timo Vasama

Anneli Laakkonen

Kemissä juhlistettiin yhdistyksen 70-vuotistaivalta elokuussa.

70 vuotta vapaa-ajattelua

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 70 vuotta siitä, kun Vapaa-ajattelijain liiton edeltäjä Suomen Siviilirekisteriyhdistysten Keskusliitto perustettiin. Yhdistyksissä on vielä henkilöitä, jotka ovat olleet mukana alusta lähtien. Heidän muistonsa olisi hyvä saada talteen.

Liiton perustaminen oli pitkälti seurausta eri puolilla Suomea jo 1800-luvulta asti kriittisesti uskontoja ja erityisesti valtiokirkkoa vastaan toimineiden henkilöiden aktiivisuudesta. Edellisessä vuosisadanvaihteessa muun muassa **Minna Canthin** ja muiden hänen aikalaistensa toimet tuolloista vahvaa valtiollista kirkkoa vastaan tuomittiin, eikä senaatti antanut lupaa perustaa yhdistystä, jonka tarkoitus olisi ollut uskonnonvapauden ja suvaitsevaisuuden lisääminen.

Jo 1900-luvun alussa ja erityisesti itsenäistymisen jälkeen uskonnonvapaus ja vapaa-ajattelu lisäävät kannatustaan niin sivistyneistön kuin työväestönkin keskuudessa. Uskonnonvapauslain voimaan tultua 1923 syntyi monelle paikkakunnalle eri puolilla maata muun muassa sosialistisia ryhmiä, jotka sitten perustivat yhdistyksiä kirkosta eronneille ja muille uskonottomille ja valtion ja kirkon

toisistaan erottamista vaativille.

Silloiset lait ja niitä tulkitsevat viranomaiset eivät kuitenkaan hyväksyneet yhdistyksiä, koska niiden arveltiin olevan vaaraksi maan turvallisuudelle; virallisena syynä mainittiin jumalanpilikka ja hyvien tapojen vastainen käytös.

Luvat yhdistysten perustamiseen

Vuonna 1936 lait olivat muuttuneet, ja uskonnottomat saivat lupia yhdistysten perustamiseen. Yhdistysten niminä oli yleisesti "Kirkostaeronneiden yhdistys". Yhdistysrekisteristä on edelleenkin luettavissa 1930-luvulla perustettujen yhdistysten nimiä: Lahden vapaa-ajattelijat 1936, Kemin Vapaa-ajattelijat 1938 ja Jyväskylän seudun siviilirekisteriyhdistys 1939. Nimenmuutokset eivät yhdistysrekisterin nettisivuilta näy.

Helsingin yliopiston vapaa-ajattelijayhdistys Prometheus pani pystyyn pienen mielenosoituksen yliopiston avajaispäivänä 9. syyskuuta 2005. Protestin aiheena oli Suomen yliopistojen sitominen luterilaiseen uskontunnustukseen.

Vapaa-ajattelijain liiton edeltäjän Suomen Siviilirekisteriyhdistysten Keskusliiton perustava kokous pidettiin Helsingissä 21. marraskuuta 1937. Aluksi liiton kotipaikaksi tuli Tampere, josta se siirtyi Turun kautta Helsinkiin.

Liiton olemassaoloa heiluttivat samat asiat kuin muutakin yhteiskuntaa ja sota-aikoina liittokin koettiin joissakin piireissä vihollisena. Vasta sotien jälkeen toiminta on saanut jatkoa vakaampana.

Vakaudesta kertoo lukuisten liiton paikallisyhdistysten perustaminen ja toiminta eri puolilla maata. Ensin perustettujen yhdistysten yleisimpänä nimenä oli tuo edellä mainittu kirkosta eronneiden yhdistys ja pian ne muuttuivat siviilirekisteriyhdistyksiksi ja sen jälkeen vapaa-ajattelijayhdistyksiksi. Viime vuosina on muutama yhdistys muuttanut nimensä ateistiseksi.

Liiton nimestäkin on käyty vuosien varrella useita keskusteluja. Viimeksi loppukesällä 2007 liiton keskustelupalstalla netissä vaihdettiin mielipiteitä liiton nimestä. Osa haluaisi nimestä selviävän paremmin sen, että liitto on uskonottomien etujärjestö, osalle uskonto sana liiton nimessä on lähes kynnyskysymys. Joidenkin mielestä tänä päivänä liiton tulisi selvästi olla ateistien yhteenliittymä, ja sen tulisi näkyä myös nimessä. Keskustelu tyrehtyi jälleen kerran, ja ainakin toistaiseksi vielä jatkamme vanhan perinteikkään nimen voimalla eteenpäin.

Lähes 30 jäsenyhdistystä

Paikallisyhdistyksiä on vuosien varrella ollut reilusti yli viisikymmentä. Osa on lakannut toimimasta jo vuosikymmeniä sitten, osa on yhdistynyt toisiin, osan on rekisteriviranomainen poistanut listoiltaan. Tällä hetkellä liitossa on lähes kolmekymmentä jäsenyhdistystä, joissa on enemmän tai vähemmän toimintaa. Henkilöjäseniä yhdistyksissä on noin

1500.

Koko vapaa-ajattelijaliikkeen toiminnan aikana Suomessa on julkaistu erilaisia lehtiä ja kirjallisuutta. Onpa jossain vaiheessa perustettu omia kirjapainon tapaisia ja kustannusosakeyhtiökin. *Vapaa Ajattelija* ilmestyy edelleen liiton äänitorvena ja leviää yhdistysten henkilöjäsenten lisäksi moniin kirjastoihin kautta maan.

Liitto näkyy julkisuudessa myös omien nettisivujensa kautta. Näitä sivuja ollaan parhaillaan uudistamassa, ja onkin odotettavissa päivitys tälle vuosituhannele – haaveena on tavoittaa muun muassa uusia sukupolvia toimintaan mukaan.

Historia yksiin kansiin

Liiton toiminnassa on ollut näiden runsaan seitsemänkymmenen vuoden aikana varmasti tuhansia ihmisiä. Heidän kokemuksensa, toimintansa ja persoonansa kiinnostaa varmasti monia niin jo vuosia mukana olleita kuin nuorempiakin. Jonkinlainen henkilömatrikkeli liiton merkkihenkilöistä ja pitkäaikaisista jäsenistä olisi palvelus yhteiskunnalle ja ennen kaikkea uskonottoman aatteen eteenpäin viejille.

Liiton nykyinen hallitus päätti, että liiton historiikki kirjoitetaan liiton 75-vuotisjuhlaan mennessä. Historiikkitoimikunta tulee keräämään materiaaleja teosta varten, ja liittohallitus tulee valitsemaan kirjoittajan tehtävään asiansa osaavan henkilön, jolla on aikaa ja motivaatiota tehtävän suorittamiseen.

Meillä on vielä joukossamme henkilöitä, jotka ovat olleet mukana liiton toiminnan alkuajoista asti. Nyt voimme kerätä muistitietoa heiltä, ja tiedä vaikka hyvin kirjoitetun historiikin myötä saisimme joukkomme entistä paremmin puhaltamaan yhteen hiileen ja pitämään yllä liiton tunnuksessakin palavia liekkejä yhteisen uskonnoista erossa olevan valtiollan ja uskonottomien ihmisten puolesta.

Meillä on vielä joukossamme henkilöitä, jotka ovat olleet mukana liiton toiminnan alkuajoista asti. Nyt voimme kerätä muistitietoa heiltä, ja tiedä vaikka hyvin kirjoitetun historiikin myötä saisimme joukkomme entistä paremmin puhaltamaan yhteen hiileen ja pitämään yllä liiton tunnuksessakin palavia liekkejä yhteisen uskonnoista erossa olevan valtiollan ja uskonottomien ihmisten puolesta.

Erja Sallinen

Uskonnottomien puolesta

Vapaa-ajattelijain Liitto ry. on uskonnottomien etu-, oikeusturva- ja kulttuurijärjestö, jossa tärkeimmät päätökset tehdään joka kolmas vuosi kokoontuvassa liittokokouksessa. Liittokokous valitsee myös liittovaltuuston ja liittohallituksen hoitamaan järjestön asioita liittokokousten välillä.

Vapaa Ajattelija haastatteli neljää liittohallituksen ja -valtuuston jäsentä ja kyseli heidän näkemyksiään liiton tilasta ja vapaa-ajattelun tulevaisuudesta. Haastattelut kokosivat Heljä Pekkalin Pohjois-Kymen vapaa-ajatteliijoista ja Erja Sallinen Satakunnan vapaa-ajatteliijoista.

Uskonnoton elämän- ja maailmankatsomus on meidän vaihtoehtomme

Kuva: Janne Vainio

Olavi Korhonen, 63 vuotta

Asuinkunta: Luumäki

Yhdistys: Lappeenrannan ja ympäristön

Vapaa-ajattelijat ry

Jäseneksiliittymisvuosi: Jyväskylän Vapaa-ajattelijat ry 1976

Luottamustoimet Vapaa-ajattelijain Liitossa: liittohallituksen varsinainen jäsen 1978–1993, liittoneuvoston ja liittovaltuuston puheenjohtaja 2001–

Luottamustoimet yhdistyksissä: Jyväskylän Vapaa-ajattelijat; johtokunta ja puheenjohtaja 1978–1981, Lappeenrannan ja ympäristön Vapaa-ajattelijoiden puheenjohtaja 1981–2003, nyt taloudenhoitaja

Motto: ”Tärkeintä ei ole omistaa paljon, vaan olla paljon!”

Vapaa-ajattelijain liiton menneitä vuosia muistellaan **Olavi Korhosella** on päällimmäiseksi jäänyt mieleen 1980-luvulla taistelu ET-opetuksen saamisesta Suomeen ja sen rajoittaminen vain uskontokuntiin kuulumattomille. Tärkeitä etappeja olivat myös Prometheus-leirien aloittaminen vaihtoehtona rippikouluille ja uskonnottoman tapakulttuurin käynnistyminen 1990-luvulla.

– Pidin ensimmäisen nimiäispuheeni vuonna 1992, muistopuheita olen pitänyt kymmenkunta; haasteellisimmat omalle äidille, isälle ja sedälle, hän kertoo.

Vuonna 1983 yhdistys järjesti Lappeenrannassa yleisötilaisuuden, jonka aiheesta oli ”Mihin kirkollisvero käytetään?”, vieraana liiton silloinen puheenjohtaja **Timo I. Vasama** ja yleisöäkin oli kuu-

tisenkymmentä. Tilaisuus noteerattiin paikallisleh-
dissä laajalti.

– Ehkä näyttävien tempauksemme oli vapunaa-
ton radiomainos vuonna 1991, joka kuului seu-
raavasti: ”Mikäli sää sallii, outo ilmiö Lappeen-
rannan, Joutsenon ja Imatran taivaalla vappuna
klo 11.00–13.00! Toimi ohjeen mukaan ja liity jä-
seneksemme! Iloista Vappua! Toivoo vapaa-ajat-
telijat”. Lisäksi jaoimme 500 mainoslehtistämme
Oy Alko AB:n edustoilla. Sää suosi lentomainon-
nan toteuttamista ja ajoitus onnistui erinomaisesti.
Mainosvaatteessamme oli teksti ”VÄHENNÄ
VEROA – KIRKOSTA EROA! VAPAA-AJATTELI-
JAT”, Korhonen kertoo.

Tällä vuosikymmenellä Lappeenrannan ja ym-
päristön vapaa-ajattelijat ovat kokeneet nuoren-
nusleikkauksen. Muun muassa kaikki yhdistyk-
sen toimihenkilöt ovat kaikki alle kolmekymppi-
siä.

Myös Vapaa-ajattelijain Liitossa tapahtui nu-
orennusleikkaus Järvenpään liittokokouksessa,
mikä on Korhosen mielestä erittäin hyvä asia.
Pitkään vireillä ollut liiton sääntöjen uudistus to-
teutui. Jäsenyhdistysten julkaisemia omia lehtiä
ilmestyy, kuten Tampereen yhdistyksen *Pakana-*

sanomat, Helsingin ja Karkkilan yhdistyksien *Jär-
ven Ääni* ja Raision Vapaa-ajattelijoiden julkaisema
Vapaa Ajatus.

Jokunen uusi yhdistys on perustettu ja nettiaika
on koittanut Vapaa-ajattelijain Liitossakin.

– Parasta jälkeä on saanut Tampereen Vapaa-
ajattelijat ry www.eroakirkosta.fi-sivujen kautta.
Yhdistys on saanut lukuisia uusia jäseniä myös tätä
kautta, Korhonen toteaa.

Korhosta harmittaa se, ettei takavuosien henki-
löristiriidat ota loppuakseen liitossa.

– Liiton toiminnan painopiste tulisi olla niin sano-
tussa kenttätyössä: vanhojen yhdistysten tukemi-
sessa (mm. nuorennusleikkaus), uusien yhdistys-
ten perustamisessa ja alkuun auttamisessa vaika-
kapa alennetulla liittomaksulla pari ensimmäistä
toimintavuotta, Korhonen painottaa.

Hän arvelee, että nykyihminen on uskonnon suh-
teen jopa välinpitämätön, mutta ”arvotyhjiö” pyrkii
täyttymään.

– Uskonnoton elämän- ja maailmankatsomus on
meidän vaihtoehtomme – tehkäämme siitä tulevi-
na vuosina ykkösvaihtoehto!

Heljä Pekkalin

Uskonnottomia kohdeltava samanarvoisesti uskovien kanssa

Kuva: Janne Vainio

Reijo Taipale, 71 vuotta

Asuinkunta: Lahti

Yhdistys: Lahden vapaa-ajattelijat

Jäseneksi liittymisvuosi: 1953

Luottamustoimet Vapaa-ajattelijain

**liitossa: aiemmin liittoneuvoston ja nyt
liittovaltuuston jäsen**

Luottamustoimet yhdistyksissä:

alkuaikoina jäsenmaksujen kerääjä,

myöhemmin jäsenasiainhoitaja,

puheenjohtajana 39 vuotta, nykyisin

rahastonhoitajana

Motto: Elä ja anna toisten elää –

jokaisella on oikeus uskoa jos uskoo!

(jatkuu seuraavalle sivulle)

Reijo Taipaleen mielestä vapaa-ajattelijoilta on ollut toisaalta seinät leveällä ja katto korkealla asettaessa toiminnalle tavoitteita ja päämääriä; toisaalta joukossa on ollut pikkuseikkoihin takertujia, joiden toimet ovat estäneet monta kertaa näiden tavoitteiden toteuttamisen.

– Liitossa on aina ollut mukana kovin erilaisia ihmisiä ja erilaisia näkemyksiä asioista ja niiden hoitamisesta, hän toteaa.

Taipaleella on takanaan jo yli 50 vuotta vapaa-ajattelutoimintaa, joten hän tietää mistä puhuu. Tänä päivänä hän kaipaa mukaan erityisesti edes vähän nuorempia toimijoita. Jäseneksi kyllä liittyy aivan nuoriakin, mutta heitä on vaikeaa saada mukaan varsinaiseen aktiiviseen toimintaan. Tilanne tuntuu olevan sama kaikkialla yhteiskunnassa eikä vain vapaa-ajattelijaliikkeessä.

– Yksi tärkeimpiä liiton tavoitteita olisi saada toteutumaan samanarvoisuus uskonnottomien ja eri uskontokuntien kanssa. Nyt evankelisluterilainen kirkkokunta saa sellaisia etuoikeuksia, joille ei löydy oikeutusta. Yhdessä ortodoksisen kirkkokunnan kanssa se saa veronkeräämiselleen valtion tuen ja vielä lisäksi suuret määrät varoja yhteisöverojen muodossa, Taipale pohtii.

Hänen mielestään liiton tulisikin pyrkiä toimimaan tärkeimmän päämääränsä – valtion ja kirkon erottaminen toisistaan – saavuttamiseksi yrittämällä vaikuttaa suoraan valtiovaltaan lainsäädännön ja viranomaisten ohjeiden muodossa.

– Haukkumalla kirkkoa emme saavuta tavoitteitamme. Valtiovallan päätä meidän tulisi saada käännettyä, Taipale muistuttaa.

Yksi suurimpia saavutuksia viime vuosina on Taipaleen mielestä ollut yksityisen ihmisen uskonnokunnasta eroamisen helpottuminen.

– On hienoa, ettei enää tarvitse mennä papin puheille, kun haluaa erota kirkosta, johon suomalaisen yhteiskunnan perinteiden mukaan edelleen suurin osa liitetään vauvaikäisenä, hän sanoo.

Taipaleen mielestä tapakristittyjen asenteiden muokkaaminen on tärkeä osa liiton tehtävää.

– Jos esimerkiksi koulussa poikkeuksetta toimittaisiin lain kirjaimen mukaan, ja kaikki uskontokuntiin kuulumattomat lapset ohjattaisiin aina suoraan elämäkatsomustiedon tunneille, saavutettaisiin tätä kautta pikku hiljaa tuota tarvittavaa asenteiden muutosta. Nyt kuulutaan kirkkoon, kastetaan, vihitään avioliittoon ja siunataan hautaan usein vain koska ”niin on meillä ennenkin tehty”.

Taipale haluaa vielä painottaa, että meidän on, kuten hän motossaankin toteaa, tultava toimeen kaikkien ihmisten kanssa yksilötasolla – olivatpa nämä miten uskovaisia tahansa.

– Liitolla riittää edelleen työtä niiden suurempien yhteenliittymien kanssa toimittaessa, hän arvioi.

Erja Sallinen

Nuoret mukaan uskonnottomien etujen puolesta!

Kuva: Laakkosen kotihakisto

Anneli Laakkonen

Asuinkunta: Kotka

**Yhdistys: Kotkan Vapaa-ajattelijat ry
(perustettu 1929)**

Jäseneksi liittymisvuosi: 1962

Luottamustoimet Vapaa-ajattelijain

Liitossa: liittohallituksen varsinainen jäsen

Luottamustoimet yhdistyksissä:

Kotkan Vapaa-ajattelijoiden sihteeri

Motto: ”Uusi elämä – uudet arvot”

(Sydämen ohitusleikkauksen jälkeen

Anneli on asettanut elämän arvot uusiksi)

Anneli Laakkonen oli jo 1970-luvulla Karhulan kauppalan koululautakunnan jäsen. Hänellä oli kolme kouluikäistä lasta ja heille ja monelle muulle uskonnottomalle oppilaalle hän oli mukana järjestämässä siveysopin opetusta kouluille.

– Otin silloin yhteyttä Vapaa-ajattelijain Liittoon, jolta sain ohjeita ja opastusta, ja paikallisen koulutoimenjohtajan kanssa saimme oppitunnit järjestettyä, Laakkonen muistelee.

Hän arvelee, että niillä yhdistyksillä, joilla on oma hautausmaa, on hieman erilaiset lähtökohdat toiminnalle, sillä hautausmaiden ylläpitovelvoite on pitkä, taloudellisesti ja toiminnallisesti vaativa sekä yhdistyksen taloutta rasittava. Siksi yhdistys onkin tehnyt aloitteita, että hautausmaat kunnallistettaisiin.

Yhdistyksen hautausmaa perustettiin jo vuonna 1929 ja siitä on riittänyt jäsenille ja heidän ystävilleen virikettä ja puuhaa. Lisäksi yhdistys sai aikoinaan testamenttilahjoituksena vanhan kalastustilan Viikinsaarella.

– Talkooväkeä tarvitaan molemmissa paikoissa, joten vapaa-ajan ongelmia meillä ei ole. Rahasta on ainainen pula, sillä anomamme tukirahat ovat olleet niukanlaisia ja on vaikea päättää, mikä olisi ensimmäinen korjattava kohde, Laak-

konen kertoo.

Hänen mielestään nuorten saamiseksi mukaan toimintaan pitäisi ideoida maakuntiin sopia toimintoja. Nuoria tuskin kiinnostaa esimerkiksi hautausmaiden hoitaminen.

– Perustajajäsenet ja heidän lapsensa ovat jo iäkkäitä. Meille ajankohtaista on kolmannen ja neljännen polven aktivoiminen, Laakkonen toteaa.

Hän toivoo, että liitto ja sen jäsenyhdistykset pystyisivät yhdessä käyttämään hyväkseen tietoa kirkostaeromaisten huimasta noususta saadun uusia jäseniä.

– Täällä Kotkassa paikallisissa lehdissä on kysely, mitä vapaa-ajattelijat tarjoavat tilalle, kun kehoitamme eroamaan kirkosta. Liittomme kantaa pitäisi tuoda julki etenkin nyt, kun erilaisia uskonnollisia suuntauksia on tullut maahamme. Jäsenistössämme on hyviä ja sanavalmiita luennoitsijoita, joita paikalliset yhdistykset voisivat hyödyntää toiminnassaan, Laakkonen pohdii.

Hän muistuttaa myös, että nykyisellä liitollamme on monta hyvää aloitetta vietävänä kohti tasa-arvoisuutta uskonnottomien etujen puolesta.

Heljä Pekkalin

Lopetetaan ovien paukuttelu ja puhalletaan yhteen hiileen

Timo Vasama,

Asuinkunta: Karkkila

Yhdistys: Helsingin vapaa-ajattelijat;

nykyisin Karkkilan vapaa-ajattelijat

Jäseneksi liittymisvuosi: 1960

Luottamustoimet Vapaa-ajattelijain

liitossa: hallituksen varapuheenjohtaja

1966-1969, puheenjohtaja 1969-1990,

kunniapuheenjohtaja : Vapaa Ajattelijan

lehden päätoimittaja 15 vuotta

Luottamustoimet yhdistyksissä: Helsingin

yhdistyksen hallituksessa vuoteen 1966 ja

sen jälkeen kolmisenkymmentä vuotta

Karkkilassa ensin puheenjohtajana ja nyt

viimeiset kymmenkunta vuotta

varapuheenjohtajana

Motto: Lue enemmän – luulet vähemmän!

VAPAA AJATTELIJA 5/2007

(jatkuu seuraavalla sivulla)

Kuva: Vasaman kotitarkisto

VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO RY

1937 - 2007

(Jatkoa edelliseltä sivulta)

Timo Vasama on paljasjalkainen ateisti – vapaa-ajattelijana – uskonnoton – pakana. Hänen vanhempansa olivat molemmat eronneet kirkosta jo ennen toisiinsa tutustumistaan, niinpä sen paremmin Timoa kuin **Leena**-sisartakaan ei ole kastettu, konfirmoitu, ei vihitty kristilliseen avioliittoon eikä kyllästetty muutoinkaan uskonnolla, ja perinne on jatkunut seuraavissakin sukupolvisissa.

Vapaa-ajattelu on tullut mukaan isänperintönä ja äidinmaidossa. Kotiin on tullut vapaa-ajattelijain lehti jo 1940-luvulta lähtien. Kotioloista huolimatta on Vasamalla toki kokemuksia uskonnollisista ympyröistäkin; hän oli muun muassa sotalapsena Ruotsissa maallikkosaarnajan kodissa ja koki ja näki uskonnollisten seurojen hurmoshenkeä ja polvirukouksia. Uskovaisen suvaitsemattomuus ja valtiollisten niin sanottujen maallisten lakien noudattamattomuus tuli myös uskovien kodeissa tutuksi, ja vahvisti omaa elämänsänsä uskonnottomuuden ja oikeudenmukaisuuden tiellä.

1950 ja 1960 -lukujen vaihteessa Timo Vasama kirjoitteli uskontokriittisiä juttujaan eri lehtiin ja näiden vuoksi liiton silloinen puheenjohtaja **Arvo Lindstedt** otti häneen yhteyttä ja puhui liiton toimintaan mukaan. Sillä tiellä Vasama on edelleen.

Liiton toiminnassa on Vasaman mukaan ollut aina mukana originelleja yksityisajattelijoina siis tavallisuudesta poikkeavia erikoisia ihmisiä. Hänen puheenjohtajakaudellaan esimerkiksi liitossa oli erilaisia ”iskuryhmiä”, jotka toimivat aktiivisesti yhteiseksi tunnetun aatteen hyväksi.

Tuohon aikaan liitto ei vielä ollut saanut valtiopuolueita ja monet asiat hoidettiin omasta pussista, jopa lehden kirjoituspalkkioita muista kuluista puhumattakaan. Tuonaikaisia aktiiveja Timo Vasama muistelee hyvällä mielin, ja monille tutut nimet kuten **Paul J. Koponen**, **Juhani Pösö** sekä tietenkin **Erkki Hartikainen** saavat Vasamalta tunnustuksen näiden tekemästä

työstä. Asioista oltiin eri mieltä, mutta ne saatiin hoidettua.

Liiton toimintaa on myös Vasaman mielestä aina hankaloittanut yksittäisten ihmisten väliset riidat, jotka ovat sitten levinneet ja vaikeuttaneet varsinaisen asian eteenpäin viemistä. Vasama pitääkin valitettavana, ettei liitossa vielääkään toimi demokratia vaan riidellään. Hänen mielestään liitossa ovat ovet jo aivan riittävästi paukkuneet suutuksissa poistuneiden ihmisten takia. Olisi jo aika lopettaa riitelä!

Vasama pitää liiton tärkeimpänä aatteellisenä tehtävänä ajatuksen vapauden ajamista ja totalitarismin ja fundamentalismin vastustamista. Ajatuksen vapaudesta seuraa tietenkin kiinteästi sananvapaus.

Yhtenä merkittävänä asiana liiton toiminnassa Vasama pitää sitä, että liitto on kelpuutettu valtionavun saajaksi. Tämä takaa liiton toiminnalle vakauden ja on samalla tunnustus yhteiskunnallisesta asemasta.

Huonona asiana Vasama pitää sitä, että pääkaupunkiseudulle ei kaikista ponnisteluista huolimatta ole saatu aikaiseksi uskonnottomien hautausmaata. Koko yhteiskunta ei vielä tunnusta uskonnottomien asemaa – törkeänä esimerkkinä edellisen hautausmaahankkeen muuttuminen yhteiskunnallisten toimijoiden päätöksellä koirien ulkoiluttamisalueeksi. Arvoissa olisi tarkastamisen sijaa näilläkin.

Yksittäinen asia, josta Vasama on kiitollinen vapaa-ajattelijoiden, on hänen Jyväskylän liittokokouksessa 1969 saamansa tuki. Hän oli kokoukseen menomatalla ollut osallisena kuolonkolarissa, ja oli poissa tolaltaan, minkä ilmoitti myös kokoukselle. Hänet valittiin liiton puheenjohtajaksi, johon tehtävään liittyvä toiminta piti sopivasti ajatuksia pois tuosta ikävästä kolariasiasta; valinta ja tuki olivat kuin palsamia haavoille.

Erja Sallinen

Uudet keinot, vanhat tavoitteet

Muutama vuosi sitten juttelin erään toimittajan kanssa vapaa-ajattelusta, ja kerroin tietenkin myös eroakirkosta.fi -palvelusta. Toimittaja kysyi mistä tuli idea kampanjoida kirkosta eroamisen puolesta.

Eroakirkosta.fi on uusi toimintamuoto – mutta uutta siinä on vain ja ainoastaan keino. Saatoin tälle toimittajalle kertoa kirkostaeroamiskampanjoinnin alkaneen jo 1930-luvulla.

Sama pätee käytännössä kaikkeen vapaa-ajattelijoiden toimintaan. Seitsemässä vuosikymmenessä eivät tavoitteemme ole juuri muuttuneet. Sen sijaan keinot ja toimintatavat ovat vaihtuneet jo pariin kertaan.

70 vuotta on pitkä aika, liki ihmisen ikä. Kun liitto vuonna 1937 perustettiin, oli ensimmäisiin TV-lähetyksiin aikaa vielä pari vuosikymmentä. Autot ja radiot olivat aikansa uusia ilmiöitä.

On selvää, että alkuvuosien tärkeimmät toimintamuodot olivat yleisötilaisuudet ja oma lehti. Tieto levisi vielä suurelta osin ihmiseltä ihmiselle tai paperilla.

Radiot yleistyivät aika pian, televisiot tulivat mukaan myöhemmin. Nämä olivat ja ovat massamedioita sanan raskaimmassa merkityksessä. Yleisö on massaa, ja tiedon lähettäjä suurtuottaja. Pienten ääni kuuluu siinä laajuudessa kuin YLE tai iso mediatalo sen sallii kuuluvan.

Aikakauden tärkein tehtävä olisi ollut saada aattemme esille televisioon. Tässä ei kovin hyvin onnistuttu; olisiko voitu toimia paremmin, sitä emme saa koskaan selville.

Uusin media on internet. Se on uusi media, mutta toisaalta paluu aikaan ennen massamediaa. Nyt tietoa – ja yhtä hyvin valheita – tuottavat pienet yhteisöt ja jopa yksittäiset toimijat. Aatteet liikkuvat ihmiseltä toiselle, ajatukset loikkivat www-palstalta toiselle.

Luonnostelen jo nyt vaalikonetta tuleviin kunnallisvaaleihin. Uutta on jälleen keino – vaalipaneeleista löytyy Tampereen yhdistyksen historiikista merkintöjä ainakin 1950-luvulta alkaen. Varsinainen sisältö ja tavoitteet ovat entisiä.

Valitettavasti löytyy paljon yksittäisiä osatavoitteita, jotka vieläkin odottavat toteutumistaan. Näistä esimerkiksi voidaan ottaa uskonottomien perheiden lasten asema koulussa, kirkon hautausmonopoli ja vaikkapa Yleisradion hartausohjelmat. Näihin asioihin puututtiin 1930-luvulla, ja samojen ongelmien parissa oltiin vielä 2000-luvulla.

Toki aattemme on edennyt rajusti 70 vuodessa. Suomalaiset ovat maallistuneet, mutta kehitys ei ole mennyt odotetusti: uskontoa ei ole kaatanut vakauksellinen ateismi, vaan uskonto vain ei enää kiinnostaa. Tämä on muuttanut toimintaympäristöämme. ”Eroa kirkosta, liity vapaa-ajattelijoihin” on muuttunut liki naurettavaksi kehotukseksi. Kirkosta erotaan ensin, koska uskonto ei kiinnosta. Myöhemmin ehkä asia alkaa kiinnostaa – herätteenä voi olla mikä tahansa WTC-iskujen ja koulun uskonnollisten päivänavausten välillä – ja sitten liitytään meidän jäseneksemme.

Varmaa on, että uusia keinoja toimintaan tulee jatkossakin. Tulevaisuuden muutoksista suurin ei ole mikään yksittäinen uutuus, vaan metamuutos: itse muutosten vauhti kasvaa.

Nimenomaan meillä vapaa-ajattelijoilla tulisi olla kyky ottaa uudet keinot käyttöön. Meidän ei pidä juuttua kysymään ”Miksi lehdet eivät kirjoita meistä?” saati ”Miksi vuosikokouksiin ei tule väkeä?”, vaan kysyä ”Mitä on varsinainen asiamme, ja millä sitä parhaiten edistämme?”

Jori Mäntysalo

Kemin yhdistyksen vuonna 1950 hankittu lippu on yhä priimakunnossa. Lippua esittelivät taloudenhoitaja Hannu Alakontiola (vasemmalla) ja sihteeri Sauli Kankaanpää.

Kolmesti perustettu Kemin Vapaa-ajattelijat ehdi jo 70-vuotiaaksi

Uskonnonvapauslaista huolimatta vapaa-ajattelijoiden yhdistysten perustaminen ei ole aina ollut helppoa. Pohjois-Suomen merkittävimmän yhdistyksen, 70-vuotisjuhliaan 26. elokuuta viettäneen Kemin Vapaa-ajattelijoidenkin perustaminen vaati kolme yritystä ennen kuin lupa heltisi.

Kemin kirkostaeronneiden yhdistys perustettiin 23. toukokuuta 1930, mutta yhdistys ei päässyt lainkaan toimimaan vaan Kemin raastuvanoikeus lakkautti sen Etsivän Keskuspoliisin lausunnon perusteella.

Toukokuussa 1936 maalarimestari **Heikki Kakko**, kirkosta eronnut helluntailainen kristitty, kutsui

kirkosta eronneita koolle päättämään oman hautausmaan perustamisesta. Näin syntyi Kemin Siviilirekisteriin kuuluvien yhdistys, mutta taaskaan raastuvanoikeus ei antanut lupaa toimintaan.

Kemiläiset eivät kuitenkaan luovuttaneet vaan 18. heinäkuuta 1937 Heikki Kakon johdolla perustettiin uudelleen Kemin Siviilirekisteriin kuuluvien

Liiton varapuheenjohtaja Eino Huotari jakoi ansiomerkit kemiläisveteraaneilla, tässä saa omansa juhlarunonkin lausunut Hilikka Korhonen.

yhdistys eli nykyinen Kemin Vapaa-ajattelijat ry, jonka perustajajäsenet olivat Heikki Kakon ohella **Juha Jylhänniska, Siiri Perttula, Einar Mäkinen, Oskari Karppinen ja Hilda Tihinen.**

Tämä yhdistys pääsi yhdistysrekisteriin helmikuussa 1938 ja oma Ristikan-kaan hautausmaa perustettiin vuonna 1942.

Kolmesta yhteen

Kemiläiset olivat sotien jälkeen niin innokkaita, että kaupunkiin perustettiin kaksi yhdistystä lisää, Karihaaraan vuonna 1949 ja 1950 Veitsiluotoon. Oman lipun Kemin yhdistys hankki vuonna 1950 ja ylläpiti hautausapukassaa, joka auttoi vähävaraisia perheitä hautajaisten järjestelyssä.

Perustajien ikääntyessä yhdistystoiminta kuitenkin uinahti vuonna 1972, vain **Elo Vainion** vetämä hautausmaatoimikunta piti huolta Ristikankaasta.

Uusi käynnistys tehtiin vuonna 1984, jolloin puheenjohtajaksi tuli **Eeva Partanen** ja veitsiluotolaiset lopettivat oman toimintansa. Hautausmaalla iso askel otettiin kun vuonna 1993 valmistui Saattola, jossa on tilat muistotilaisuuksiin ja vainajien säilytykseen.

Saattola-hankkeen puuhamiehenä oli kolme kautta kemiläisiä Vapaa-ajattelijoiden liiton liittoneuvostossa edustanut **Helge Myllyoja.**

Nyt liittovaltuustossa kemiläisiä edustaa **Pertti Periniva** ja uudistuneeseen yhdistystoimintaan kuuluu kokousten ohella opiskelijastipendin jako ja omat ajantasaiset nettisivutkin. Kemissä järjestettiin valtakunnalliset Vapaan Ajatuksen kesäpäivät 2001.

Nykyiseen johtokuntaan kuuluvat Pertti Perinivan ohella sihteerinä **Sauli Kankaanpää**, taloudenhoitajana **Hannu Alakontio**, varapuheenjohtaja **Erkki Pekkinen** sekä jäseninä **Kaarina Pistokoski-**

Tikkala, Pirkko ja Mauno Laurila, Aarre Stålnacke sekä varajäseninä **Juhani Huovinen ja Eila Siltanieni.**

Merkittävä rooli on **Anna-Leena Rytkösen** vetämällä naisjao-
stolla.

(jatkuu seuraavalla sivulla)

Puheenjohtaja Pertti Periniva ja nuoriin kemiläisaktiiveihin kuuluva ammattikorkeakoulun opiskelija Paula Määttä juonsivat 70-vuotisjuhlan Kemin Leipätehtaalla.

- Vaikka tietotekniikka kuinka etenee niin se ei korvaa ihmisten välistä suoraa kanssakäyntiä, muistutti Eino Huotari juhlapuheessaan.

Lappilaisille yhteistä koulutusta

Kemin kaupungin terveiset Leipätehdaalla pidettyihin 70-vuotisjuhliin toi kaupunginvaltuutettu **Mikko Ekorre**, joka oli aikoinaan kansanedustajana vaikuttamassa siihen, että elämäntietosomustieto saatiin oppiaineeksi kouluihin.

Vapaa-ajattelijain liiton varapuheenjohtaja **Eino Huotari** toi kemiläisille lahjana **Sam Harrisin** teoksen *Uskontojen Loppu*.

Hän kuvasi juhlapuheessaan kemiläisten toiminnan taivalta toisinajattelijoihin kohdistuneesta suvaitsemattomuudesta jälleenrakennuksen kautta nykyiseen tietotekniikan aikaan.

Huotari ennusti tekniikan edistyvän niin, että Kemin yhdistyksen täyttäessä 100 vuotta sen jäsenet voivat helposti osallistua toimintaan olivatpa missä tahansa ympäri maailmaa. Hän korosti kuitenkin, että vaikka tietokoneet mahdollistavat paljon, niin ihmisten välistä kanssakäymistä ne eivät kos-

kaan korvaa.

Eino Huotari oli tyytyväinen siihen, että kirkosta erojen lisääntymisen ohella myös vapaa-ajattelua sivuavassa toiminnassa on tapahtunut kehitystä.

- Vuonna 1989 vedin ensimmäistä Prometheus-leiriä, jolla oli 14 nuorta. Tänä kesänä leiriläisiä oli 891 ja ehkä ensi kesänä menee tuhat rikki, Huotari toivoi.

Kemiläiset olivat tukemassa Luoteis-Lapin vapaa-ajattelijayhdistyksen hautausmaan perustamista Kolariin vuonna 1999 ja viime vuonna avittamassa yhdistyksen perustamista Rovaniemelle. Nyt nämä kolme Lapin yhdistystä suunnittelevat yhteistä koulutusta, jotta jokaiseen yhdistykseen saadaan useampi juhlapuhuja hoitamaan uskonnottomia juhlia nimiäisistä hautajaisiin.

Vapaa-ajattelijain liitto muisti ansiomerkeillä yhdistyksen veteraaneja, joista kultaiseen ansiomerkin saivat **Elo Vainio**, **Eeva Partanen**, **Helge Myllyoja**, **Salme Määttä**, **Laila Rautiainen**, **Hilkka Korhonen**, **Anna-Leena** ja **Voitto Rytönen**, **Sauli Kankaanpää**, **Pertti Periniva**, **Mauno Laurila** ja **Eeva Savimäki** sekä hopeisen **Erkki Pekkinen**, **Elsa Oikarinen** ja **Aura Virta**.

Aki Räisänen

Nuorena miehenä Sodankylässä vapaa-ajattelun aakkoset oppinut Helge Myllyoja oli keskeinen vaikuttaja kun Kemin Vapaa-ajattelijoiden toiminta käynnistettiin uudelleen ja Saattola rakennettiin.

Rajaseudulla ortodoksinen pappi, joka osasi sekä venäjän että suomen kieltä, piti messua venäjänkieliselle kirkkokansalle. Joukkoon oli tullut myös kuuntelemaan messua eräs suomea osaava, joka oli papin tuttuja. Kesken messun pappi oli puhunut tälle suomalaiselle ortodoksinen laulutyyliin:

1. Pappi messuaa venäjäksi (venäläisille)
2. Pappi "messuaa" suomalaiselle:
– lainasin venettäsiiii...
3. Pappi messuaa venäjäksi
4. Pappi "messuaa" suomalaiselle:
– oli hyvä soutaaaa....
5. Pappi messuaa venäjäksi
6. Pappi "messuaa" suomalaiselle:
– palautin veneen samaan paikkaan.

Ortodoksinen kirkonmeininkiin oli päässyt liivaamaan koira kirkon sisälle. Papit keskustelivat messutyyliin hiljakseen keskenään:

- Kenen koira kirkossaaa....
- Moilasan koira kirkossaaa....
- Antaa olla, antaa olla; ei sieltä muita käykäään.

Kaskuja jumalisista ja jumalattomista

Maaseudulla pidettiin kinkereitä. Pappi kysyi kinkereihin kokoontuneelta väeltä kysymyksiä Raamatusta. Yksi kysymys kuului:

"No, kukas se särki ne Jerikon muurit?"

Seurasi hiljaisuus; kukaan ei tiennyt vastausta.

Viimein eräs kinkereissä ollut alle kouluikäinen pojannappula vastasi puolustavalla äänensävyllä: "No en sitä ainakaan minä tehnyt!"

Eräessä valtiossa, jossa julkisesti kiellettiin Jumalan olemassaolo, opettaja pyysi oppilaitaan kertomaan kuinka suuria syksyn viljelyssatoja erilaisilla valtiollisilla viljelmillä oli saatu.

Eräs poika kertoi: "Me saimme niin suuren perunasadon, että perunakasa ulottui korkealle kohti Jumalan taivasta".

– Mutta eihän tässä meidän järjestelmässä ole jumalaa, nuhteli opettaja oppilasta.

– Eipä meillä ole perunoitakaan!, vastasi oppilas.

VUOSIEN VARRELTA

*Jäivät taakse tutut paikat ja koti,
papin puheet ja kotikirkon roti.
Sanotaan, että tieto tuskaa lisää,
mutta apuun ei huudettu taivaan isää,
ei rukoiltu Jeesusta, ei kaivattu saarnaa,
kun päivät sorvattiin ruuvia ja vaarnaa.
Arkisin ahkerasti töitä tehtiin
illalla levättiin, tutustuttiin lehtiin.*

*Tuli tutuiksi maailma ja toiset aatteet
itsetuntoa nostivat myös uudet vaatteet.
Vapaalla ajalla väki toisiaan tapaa
on aate ja ajatus lentävän vapaa.
Lukenut väki myös näki valon,
sytytti joukkoon saman palon:
uskonnon sanoma on ajattelun tukko
edistyksen ja tasa-arvon lukko.*

*Perustettiin yhdistyksiä – yksi ja kaksi
liittokin toiminnan tukijaksi.
Aatetta levitettiin lehden myötä
yhdistyksissä tehtiin ahkerasti työtä.
Kirkossa tasaisesti väki väheni
kunnes 2000-luku lähenei -
tuhannet nyt ottaa kirkosta eron
jättäen samalla turhan veron.*

*Valtio ja kirkko ovat yhtä yhä
liittonsa on suorastaan pyhä,
se tasa-arvoa ja vapautta rajoittaa
ja kansaa eriarvoisiksi hajottaa.
Aattemme on oikea – usko pois,
arvot ei puhtaammat olla vois.
Liiton tunnuksessa liekki palaa,
toivoa, tahtoa meihin valaa.*

Onnea liitolle – onnea meille!

Erja Sallinen

Vapaa-ajattelijain liitto ry. 70-vuotisjuhlaseminaari

24.11.2007 klo 15.00

Luennoitsijoina:

Marvin F. Zayed; islamkriitikko Kanadasta,

**Kimmo Pietiläinen; Jumalharha -kirjan
suomentaja ja**

**Petri Karisma; tiedottaja eroakirkosta.fi
sivusto**

**Seminaaritila Magalhaes,
Tammasaarencatu 3,
Helsinki**

Tervetuloa !

Historian havinaa..

Suomen vapaa-ajatteliijoille ja demokraattisille kansalaisille

(Suomen Siviilirekisteriyhdistysten Keskusliiton liittokokouksen julkilausuma vuodelta 1945)

Maamme itsenäisyyden aika ei ole ollut suotuisa vapaalle hengenviljelylle. Virallisen propagandan ylistämä demokratiamme on käytännössä ollut hyvin rajoittunutta. Se on tarjonnut vapaan liikumatilan taantumuksellisille voimille. Todella edistykselliset piirit sen sijaan ovat saaneet toimia sangen vaikeissa olosuhteissa. Niiden toimintaa on monin keinoin rajoitettu ja estetty. Lukuisat yhdistykset ovat oikeudellisen mielivallan uhreina lakkautettu, ja niiden omaisuudet takavarikoitu. Vankiloihin aatteellisista syistä teljettyjen lukumäärä niin ikään koko maamme itsenäisyyden ajan on ollut pelottavan suuri.

Tällaisesta mielivallasta ja vainosta ovat maamme siviilirekisteriläisten yhdistykset ja niiden yksityiset jäsenet saaneet raskaasti kärsiä. Varsinkin äskeisen sodan aikana kehittyi tämä vaino huippuunsa. Melkein kaikkialla maassamme oli yhdistystemme toiminta ehkäistynä. Julkisten tilaisuuksien järjestämiseen ei niille annettu lupia ja lukuisia niiden johtavista henkilöistä suljettiin turvasäilöön. Jo sodan valmistelukautena 1939 Tampereen siviilirekisteriin kuuluvien yhdistys tuomittiin oikeudettomasti lakkautetuksi. Selviä uhkauksia muillakin paikkakunnilla toimiville yhdistyksillemme annettiin. Vampulassa toimineen yhdistyksen toiminta nimismiehen määräyksestä estettiin.

Edustamallemme aatesuunnalle vihamieliset voimat sen sijaan ovat vallinneen taantumuksen turvin suuresti lisänneet vaikutustansa yhteiskuntaelämässä asettumalla suoranaisesti kannattamaan ja tukemaan maassamme harjoitettua vahingollista sotapolitiikkaa ja ovat erittäinkin kirkolliset piirit käyttäneet tilaisuuksia hyväksensä. Niiden vaikutus kouluopetuksessa ja radio-ohjelmistossa on tuntuvasti lisääntynyt. Ja huolimatta siitä, että kannattamansa sotapolitiikka johti maamme turmiin partaalle, nämä kirkolliset piirit yhä sitkeästi vaativat saavuttamiensa etuoikeuksien säilyttämistä. Näissä pyynnöissä on kirkollisilla piireillä tukenaan taantumuspiirimme täysi tuki, jotka näkevät uskon-

nossa lymyapaikan ja välikappaleen, josta käsin, ja jonka avulla taantumuksen uusi ylösnousemus maassamme tehdään mahdolliseksi.

Nämä seikat tajuten, ja vakavasti päättäneenä omalla työsarallaan taistella kansaamme henkisesti orjuuttavien kahleiden murtamiseksi: toteaa Lahdessa 7. päivänä heinäkuuta 1945 järjestetty Suomen Siviilirekisteriin kuuluvien yhdistysten edustajakokous, että ne perustelut, joilla uskonnon opetuksen lisäämistä tai nykyistä laajuutta kouluopetuksessamme ja julkisessa propagandassa yritetään todistella tarpeelliseksi ja kansamme etujen mukaiseksi, eivät ole sopuosinnussa tosiasioiden kanssa.

Puolueettomasti asioita tarkaten ei kukaan voi osoittaa, että valtiokirkkoon kuuluvat uskovaisiksi itseään nimittävät ihmiset olisivat siveellisesti korkeammalla tasolla kuin ne kansalaisemme, jotka vakaumuksellisista syistä ovat eronneet kirkosta ja tunnustautuneet vapaa-ajatteliijoiksi.

Vähintään yhtä pätevästi voidaan todistaa, etteivät ne kansat, jotka omistautuvat kristityiksi ole moraalisesti kristinoppia tunnustamattomia kansoja parempia. Hyvällä syyllä voidaan, varmaankin viime vuosien tapahtumien perusteella, väittää päinvastaista.

Varma, lukemattomiin tosiasioihin perustuva vakaumuksemme onkin, että uskonnon opettamisen ja saarnojen avulla ei todella ole mahdollista kasvattaa parempia kansoja, parempia kansalaisia ja yhteiskuntamoraalisesti korkeammalla tasolla olevia ihmisiä. Onhan kirkolla ollut ylivalta ja loistavat edellytykset sellaiseen jo lähes 2000 vuoden ajan. Mitä se on pystynyt saamaan aikaan, siitä surkea kuva nähtävissä nykyhetken maailmassa. Erittäin synkän kuvan saamme varsinkin siitä maasta, jossa aikoinaan Luther itse eli ja vaikutti.

Kun näin ollen emme voi havaita mitään myönteisiä tekijöitä, jotka puolustaisivat uskonnonopetuksen nykyistä laajuutta julkisen elämämme ja opetustoimen alalla, niin haluamme vakavana kä-

Keitä he ovat?

Vapaa-ajattelijain liiton toimiston arkistoista löytyi vanha valokuva, jossa ei ole mitään lähdetietoja. Kysymyksessä on ilmeisesti Helsingin yhdistyksen järjestämä tilaisuus. Jos joku teistä lukijoista tietää, ketä kuvassa on ja milloin kuva on otettu, voitteko kertoa siitä meille joko *Vapaa Ajattelijan* toimitukseen tai liiton toimistoon.

sityksenämme julkituoda:

- 1) että valtion ja kirkon ero on toimeenpantava,
- 2) että uskonnon opettaminen valtion ylläpitämissä tai sen avustusta nauttivissa kouluissa on lopetettava,
- 3) että koulujen opetusohjelma on vastaavasti täydennettävä maapallomme syntyä ja kehitystä tieteellisesti selventävillä oppiaineilla,
- 4) että kirkollisten piirein vaikutus oppikoulujemme oppiaineiden ja oppikirjojen valintaan lopetetaan ja tämä tärkeä tehtävä luovutetaan mielenlaadultaan demokraattisille, tieteellisen maailmankatsomuksen omaaville henkilöille,
- 5) että erityisen vakavaa huomiota kiinnitetään oppikoulujemme opettajiston valmentamiseen pystyväksi täyttämään tehtävänsä edellä esitettyjen suuntaviivojen mukaisen uuden opetus-työn ohjaamisessa,
- 6) että uskonnollisille esityksille yleisradiossa-

me luovutettua ohjelma-aikaa heti tuntuvasti vähennetään ja tieteellistä maailmankatsomusta selventäville esitelmille annetaan sen sijaan ohjelmistossa tilaa.

Näiden edistyksellisten päämäärien ja tehtävien suorittamista varten käännyimme maamme kaikkien demokraattisten järjestöjen puoleen ja kehoitamme niitä antamaan voimakkaan tukensa työllemme.

Kehotamme kaikkia kansalaisia, jotka parhaillaan toimivat vanhan hävittämiseksi ja uuden, edistyksellisen luomiseksi yhteiskuntaelämäämme, katkomaan myöskin ne siteen, joilla kirkko pitää heitä henkisesti menneisyyteen kahlittuna.

Taloudellisesti ja poliittisesti vapaa ihminen on oltava vapaa myöskin henkisessä suhteessa.

Lahdessa 7. päivänä heinäkuuta 1945 Suomen Siviilirekisteriyhdistysten keskusliiton edustajakokous.

Kohtuullisuudesta

Minusta on kohtuutonta, että vastasyntynyt lapsi liitetään äidin uskontokunnan mukaan automaattisesti valtiokirkon jäseneksi. On kohtuutonta, että valtiokirkkoilla on etuoikeuksia muihin järjestöihin nähden muun muassa verotusoikeus. Kohtuullista olisi, että kirkot olisivat yhdistyksiä, joihin liitytään vapaaehtoisesti ja keräisivät jäsenmaksunsa omin avuin.

Tämä alkukaneetti on vapaa-ajattelijan näkemys kohtuullisuudesta. Kirkon johto, joka saarnaa kohtuullisuutta muille ei tietenkään halua nähdä tosiasiota näin. Jos pakkoliittäminen seurakuntiin lopetettaisiin, niin reilun parinkymmenen vuoden päästä romahtaisi kirkon talous hissukseen vuosi vuodelta, sillä kirkollisveron suuruista jäsenmaksua tuskin moni kansalainen maksaisi jäsenyydestä, jos olisi edes liittymässäkään, kun vapaaehtoisesti sen voisi tehdä. Jäsenmäärä romahtaisi välittömästi, jos verotusoikeus poistettaisiin ja vuosittainen jäsenmaksulappu postilukusta kolahtaisi.

Kohtuuttomin epäoikeudenmukaisin keinoin valtiokirkot jatkavat olemassaoloaan. Kun kirkot ovat aikanaan päässeet niskanpäälle jopa laillisesti niin etuoikeuksistaan ne eivät vapaaehtoisesti luovu.

Oikeus ja kohtuus ovat sanapari, jotka liitetään usein yhteen muuallakin kuin lakien tulkinnoissa. Kohtuuttomuutta pidetään vääryytenä oikeudenmukaisuutta vastaan. Toisen kohtuus voi olla hyvinkin liian paljon tai vähän toiselle. Rikkaalle tai varakkaalle kohtuukulut, hinnat tai maksut ovat köyhälle kohtuuttomia. Tämä pätee niin valtioiden välillä kuin sisälläkin maapallon laajuisesti.

Kun rikkaat valtiot lypsävät kehitysmaiden luonnonvarojen ja työvoiman halpuuden hyödyn itselleen yli- ja monikansallisten yritysten avulla, niin kehitysmaissa hallitseva eliitti tai suhteellisen pieni keskiluokka pääsee kehityksestä osalliseksi. Jos ja kun ihmisen kohtuuton puuttuminen luonnon tasapainoon yltyy kestäättömäksi maapallolle, niin muun muassa ilmastomuutoksen kärsijöinä ovat jälleen köyhät ja vähäosaiset.

Kohtuuttomuuksista seuraa kohtuuttomuuksia, mutta aiheuttajat eivät välttämättä ole kärsijöitä.

Olemassaoleville asioille haetaan usein perusteluja, oikeutusta. Taloudellista ja sosiaalista eri-

arvoisuutta **John Rawls** (1921–2002) piti perusteltuna, jos se hyödyttää koko yhteiskuntaa, etenkin heikoimmassa asemassa olevia. Tämä tuntuu olevan lausumattomana perusteluna jos jonkinlaiselle toiminnalle.

Verotuksen asteittaisuus perustuu tälle ajatukselle. On kohtuullista, että suuremmista tuloista maksetaan suhteellisesti enemmän veroja valtiolle. Olisiko kohtuullista, että kunnallisverotuksessakin olisi sama periaate? Niin tai näin niin verorahoja käytetään tulonsiirtoina heikoimmassa asemassa oleville eli näin taloudellinen ja sosiaalinen eriarvoisuus olisi perusteltua.

Kohtuullinen toimeentulo on itse asiassa Suomessa määritelty aika tarkkaan köyhien osalta, jos he tukea yhteiskunnalta hakevat. Opiskelijan, yksinhuoltajan, työttömän, vuokra-asujan, sairaan, työkyvyttömän, vammaisen, eläkeläisen ja niin edelleen kohtuullinen eurosumma elämiseen tiedetään. Se on viranomaisten normistoissa. Tietenkään yksikään kohtuullisen normin laatija, päättäjä tai soveltaja ei tuolla summalla itse elä.

Lakien päättäjillä poliitikoilla sekä lakien valmistelijoilla ja valvojilla, virkamiehillä ja oikeuslaitoksen työntekijöillä tulee olla kohtuulliset palkat, jotta heidän ei tarvitse turvautua lahjontaan. Mutta mikä sitten on kohtuullinen korvaus näinkin tärkeissä kutsumusammateissa, joissa voi toteuttaa yleisinhimillisiä tavoitteita epäitsekäästi vain yleistä hyvää ja heikompia ajatellen?

Kohtuullista palkkaa ei missään ole määritelty. Tai kohtuullisia osinkotuloja, optioita tai myyntivoitoja. Eikä kohtuullista varallisuutta. Mutta kuten jo aiemmin viittasin tuloerojen perusteluun, niin kohtuullinen oikeudenmukaisuus vallitsee, kun heikoista pidetään huolta.

Yleensä on niin, että yksilöt ja ryhmät eivät osaa edes valittaa kohtalostaan, jos eivät tiedä paremmasta. Jos nähdään miten muualla on niin tullaan tyytymättömiksi. Kateus ja ahneus voi iskeä vaatimattomaan elämään tottuneeseen.

Yleensä köyhät kyllä ovat ihan maailmanlaajuisestikin kovin nöyriä ja vähäänkin tyytyväisiä. Sitä paitsi tyytymättömyyden kesto voi olla enintään puolet kehitysmaissa, koska keskimääräinen elinikäkin on sitä verrattuna vauraisiin maihin.

Kohtuuden pohtiminen on keskiluokkaista. Siksi, että on mahdollisuus mennä liiallisuuksiin elintavoissa. Toiveet ja odotukset elämälle voivat olla kohtuuttomia voimavaroihin nähden. Ahneus ja minkään riittämättömyys sotkee kohtuun rajat.

Elämystenkin on ylitettävä rajoja jotta tuntuisi joltain. Suorituskeskeisyys vieraannuttaa osaltaan elämän kohtuurytmeistä. Työtä voi olla liikaa, unta liian vähän ja vapaa-aika kohtuutonta kaiken kuluttamista, siinä samassa itsenkin molemmista päistä.

Yleensä kohtuuttomat elintavat ja elämänhallinnan pettäminen tupsahtavat fysiikan tai mielen pettämisestä tai sosiaalisen ympäristön reagoitina. Muut yleensä havaitsevat kohtuuttoman menon paremmin kuin itse. Joskus kateutta tai vahingoniloa parempi on huoli läheisestä. Ystävää olisi kohtuullista auttaa ylämäessä eikä alamäessä.

Oman elämän kohtuullistaminen ei tarvitse olla mitään keskivertotavallista, mitänsanomaton elämää. Oma elämä on aina omaa elämää.

Viimekädessä kohtuutta voi oppia vain elämällä ja karsien itselle sopimattomat liialliset asiat pois ja hankkimalla lisää tarvittavaa. Jos väsyttää niin on nukuttava enemmän eli jaettava vapaa-aikaa toisiin. Jos nälättää niin on syötävä, mutta sen verran hitaasti ja riittävästi kuin kuluttaa. Jos pitää ottaa perskännit, niin varaa riittävän toipumisajan tai muuten rupeaa miettimään kohtuukäyttöä.

Päihteistä muuten viinan käyttöön liittyy eniten erilaista kohtuu-opastusta. Jotenkin vielä tuntuisi oudolta, että puhuttaisiin kohtuullisesta huumeiden käytöstä, ellei sitten ensi askeleina pidä jotain kannabis-keskusteluja. Kohtuullisen elämän pohdintaan kuuluneeseen myös, että on rehellinen ai-

nakin itselleen.

Teuvonneuvo

Edellä olevasta voi päätellä, että pidän kohtuullisuutta, jos en nyt hyveenä niin ainakin tavoiteltavana ja pohtimisen arvoisena. Kohtuu kaikessa on aika koeteltu elämän ohje, kuten liika on aina liikaa. Kohtuullisuus on eri asiayhteyksissä kovin suhteellinen käsite.

Kohtuuttomuus on usein helpompi havaita, kun tuo lasten pakkoliittäminen kirkon jäsenyyteen. Mikä muuten olisi yleinen suhtautuminen, jos lapset liitettäisiin heti synnyttyään ammattiyhdistykseen vastaavasti äidin mukaan tai mahdolliseen poliittiseen puolueeseen tai muuhun järjestöön, johon äiti

kuuluu? Kohtuullista on, että aatteellisiin järjestöihin liitytään vapaaehtoisesti sellaisella iällä, kun voidaan olettaa yksilön olevan tietoinen mitä tekee.

Kohtuullisuutta on muuten aikojen kulu-

essa määritelty kultaiseksi keskitieksi, omien tehtävien hoitamiseksi, kärsimyksen ja nautinnon väliseksi tilaksi, luopumiseksi tai vain yleisesti sopivuudeksi. Minä en yritä keksiä mitään uutta määritelmää, mutta jotenkin sisäisesti tuntuu, että omat kohtuuden rajat alkavat kohtuullisesti olla hanskassa.

Mikä on ihmisen tehtävä?

Käyttäytyä järjevästi, sanoo Aristoteles. Tutkija Mia Hemming Tampereen yliopistosta pohtii oheisessa artikkelissaan ihmisen tehtävää Aristoteleen ajatusten pohjalta

*Kun puhutaan huilunsoittajasta, kuvanveistäjästä ja minkä tahansa taidon harjoittajista tai ylipäänsä olioista, joilla on jokin tehtävä tai niille ominainen toiminta, näille hyvä ja näiden hyvyys näyttävät liittyvän tehtävän suorittamiseen. Sama näyttäisi koskevan ihmistä, jos hänellä on jokin tehtävä. Onko siis rakentajalla ja suutarilla jokin tehtävä ja heille ominainen toiminta, mutta ihmisellä ei mitään? (...) Tai voidaanko sanoa, että samoin kuin silmällä, kädellä, jalalla ja ylipäänsä jokaisella jäsenellä on jokin tehtävä, samoin ihmisellä on jokin näistä erillinen tehtävä? Mikä se olisi? (Aristoteles, *Nikomakhoksen etiikka*, I kirja, 7. luku)*

Tuo tehtävä on ihmisen varsinainen hyvä, se hyvä, mitä toteuttamalla hän toteuttaa tarkoitustaan eli inhimillistyy. Lähtekäämme **Aristoteleen** opastuksella etsimään tuota varsinaista hyvää.

Yksilön hyvä on yhteisön hyvä

Kaikki toiminnat ja valinnat näyttävät tähtäävän jonkin hyvän saavuttamiseen. Kaikki toiminnat ja valinnat eivät tähtää sen varsinaisen hyvän saavuttamiseen, jolla vasta päästään toteuttamaan omaa luontoa. Ne toiminnat ja valinnat, jotka tähtäävät tuon varsinaisen hyvän saavuttamiseen, ovat parhaimpia toimintoja ja valintoja.

Ne perustuvat silloin määrävien kykyjen käyttöön ja määrävät kyvyt ovat niitä, jotka toteuttavat ihmisen luontoa. Määrävät kyvyt ovat määräviä myös siinä mielessä, että kaikki muut kyvyt ovat alisteisia niille. Toisin sanoen määrävät kyvyt hallitsevat vähäisempiä kykyjä.

Kun tavoitellaan jotakin vähäisempää kuin varsinaista hyvää, niin eivät myöskään sellaiset päämäärät saa olla ristiriidassa varsinaisen päämäärän kanssa. Ihmisen tulee olla sen verran käytännöllisesti järjevä, että hän osaa suhteuttaa kaikki käytännön toimensa ja valintansa siten, että ne eivät ole ristiriidassa varsinaisen hyvän kanssa.

Hän voi myös erehtyä varsinaisessa hyvässä, hän voi kiinnittyä tavoittelemaan jotakin sellaista hyvää, joka ei ole varsinaisesti ihmisen hyvä. Silloin hän ei onnistu ihmisenä kehittymään ja jos jonkun yhteisön ihmiset ovat enimmäkseen tuollaisia, yhteisö ei

pääse kehittymään.

Ihmisen ja valtion päämäärä on sama

Minkä tieteen kohde tuo varsinainen hyvä on? Se näyttää olevan kaikkein tärkeimmän ja määrävimmän tieteen kohde eli politiikan tieteen. Kuten jo aiemmin mainitsin, Aristoteleen mukaan ihmisellä on määräviä kykyjä ja vähäpätöisempiä kykyjä, määrävät kyvyt perustuvat siihen, että ne toteuttavat ihmisen luontoa, siksi ne ovat parhaimpia kykyjä ja siksi niiden tulee hallita muita kykyjä, sen sijaan, että muut kyvyt ottaisivat määräysvaltan.

Samalla lailla ihmisyhteisössä eli valtiossa: sieläkin on määrävä tiede ja vähäpätöisempiä tieteitä, joista määrävä on se, joka toteuttaa valtion luontoa. Siksi se on myös paras tiede ja siksi sen täytyy hallita muita. Siksi muiden tieteiden päämäärät ovat suhteessa tuon tieteen päämäärään, ne eivät saa olla sen kanssa ristiriidassa, sillä muuten valtion luonteen toteutuminen vaarantuu.

Politiikan tieteen päämäärä on inhimillinen hyvä. Tämä on aivan yksinkertaista, sillä Aristoteleen mukaan ihminen on valtiollinen olento. Koska ihminen on valtiollinen olento, politiikan tieteen päämäärän täytyy olla inhimillinen hyvä. Ihmiset toiminnallaan aikaansaavat poliittisen toiminnan eli valtiollisen toiminnan ja koska ihminen on valtiollinen olento, hän tuossa toiminnassa toteuttaa tarkoitustaan. Silloin tuon toiminnan täytyy olla inhimillisesti hyvää, koska tuossa toiminnassa ihminen toteuttaa tarkoitustaan, inhimillistyy, on inhimillinen.

Tällöin ihmisen ja valtion päämäärä on sama, molemmat tavoittelevat inhimillistä hyvää. Jos yksittäinen ihminen onnistuu olemaan luontonsa mukainen eli valtiollinen, se on arvokasta, mutta jos valtio onnistuu olemaan luontonsa mukainen, se on vielä parempaa.

Ja vielä, jos valtio onnistuu olemaan luontonsa mukainen, se tarkoittaa sitä, että sen lait ja oikeudet ovat sen hyveen mukaisia. Palaan tähän hyveeseen lopussa. Tällöin valtion onnistuminen

Järjen käyttöön perustuva elämä on edullisen ja haitallisen, oikean ja väärän, hyvän ja pahan havaitsemista ja niiden perustalta toimimista.

Oikeudenmukainen ihminen täyttää ihmisen tehtävän hyvin eli oikeudenmukainen ihminen elää hyvin järjen käyttöön perustuvaa elämää.

päämäärässään voi tuntua vielä paremmalta kuin se, että yksittäinen ihminen onnistuu päämääränsä toteuttamisessa.

Varsinainen hyvä on jotakin ihmisten välistä

Sekä ihmisten suuri joukko että pieni eliitti ovat samaa mieltä siitä, että varsinainen hyvä on onnellisuus. Heidän mielestään ”olla onnellinen” tarkoittaa samaa kuin ”elää hyvin” tai ”onnistua elämässä”. Mutta mielipiteet menevät ristiin siinä, mitä onnellisuus on. Hyvä on Aristoteleen mielestä jotakin ihmisellä itsellään olevaa ja häneltä vaikeasti pois otettavaa.

Nautintoja etsivää elämäntapaa ei oikeastaan tarvitsisi edes käsitellä, sillä on ilmeistä, miksi se ei ole ihmisen varsinainen hyvä. Nautintoihin ihminen tarvitsee jatkuvasti jotakin itsensä ulkopuolelta ja nautinnot ovat häneltä myös helposti pois otettavia. Ja lisäksi ihmisestä tulee usein nautintojensa orja, jos hänen elämäntapansa on niitä etsivä, ja orjamainen elämäntapa ei ole ihmisen elämäntapa, sillä ihmisen tulee pyrkiä itseriittoisuuteen riippuvaisen elämän sijaan. Hänen tulee toisin sanoen pyrkiä olemaan vapaa.

Rahan keräämiseen keskittyvää elämäntapaa ei sitäkään tarvitsisi käsitellä, sillä on ilmeistä, miksei se ole varsinainen hyvä. Rahakin on ihmisen ulkopuolella olevaa ja häneltä vaikeasti pois otettavaa.

Koska ihmisen tulee pyrkiä itseriittoisuuteen eli vapauteen, ei hänen varsinainen hyvänsä voi olla jotakin hänen ulkopuolella olevaa ja häneltä helposti poisotettavaa. Hänen tulee olla itseriittoinen hyvässään. Rikkaus ei siten ole ihmisen varsinainen hyvä, koska se on pelkästään käyttöä varten ja palvelee jotain tarkoitusta. Varsinainen hyvä ei voi ojentua enää johonkin toiseen päämäärään, muutenhan se ei olisi varsinainen päämäärä, varsinainen hyvä on itseriittoinen hyvä, jolla ei tavoitella enää jotakin muuta hyvää. Se on itsessään hyvä.

Aristoteles kuitenkin huomauttaa, että itsessään riittävä ei tarkoita, että varsinainen hyvä olisi jotakin yksinään elävälle ihmiselle riittävää. Se on sen sijaan sellaista, joka koskee myös vanhempia, lapsia, vaimoa ja yleensä ystäviä ja kansalaisia. Kos-

ka ihminen on luonnostaan yhteisössä elävä olento ja ihminen on luonnostaan valtiollinen olento.

Ihmisen tehtävä on käyttäytyä järkevästi

Mitä varsinainen hyvä sitten on? Mikä on ihmisen tehtävä?

Eläminen ei tule kysymykseen, koska etsimme sitä, mikä on ominaista vain ihmiselle, ja myös kasvit elävät. Voimme siis sulkea pois ravinnon käyttämiseen ja kasvuun rajoittuvan elämän. Seuraavaksi tulisi kysymykseen aistiva elämä, mutta se näyttää kuuluvan myös hevoselle, härälle ja kaikille eläimille. Jäljelle jää elämä sielun järkevän osan mukaisena toimintana. (...) tarkoitamme järjen käyttöön perustuvaa elämää. (Aristoteles, Nikomakhoksen etiikka, I kirja, 7. luku)

Ihmisen varsinainen hyvä on elää järjen käyttöön perustuvaa elämää. Järjen käyttöön perustuva elämä on edullisen ja haitallisen, oikean ja väärän, hyvän ja pahan havaitsemista ja niiden perustalta toimimista. Ihmisen hyve tässä tehtävässä on oikeudenmukaisuus. Oikeudenmukainen ihminen etsii edullista ja haitallista, oikeaa ja väärää, hyvää ja pahaa, hän perustelee toimintansa ja valintansa.

Oikeudenmukainen ihminen täyttää ihmisen tehtävän hyvin eli oikeudenmukainen ihminen elää hyvin järjen käyttöön perustuvaa elämää.

Siksi ihminen on valtiollinen olento, koska valtiollinen toiminta perustuu järjen käyttöön. Valtiollinen toiminta on edullisen ja haitallisen, oikean ja väärän, hyvän ja pahan havaitsemista. Valtionkin hyve on oikeudenmukaisuus.

Valtion täytyy olla oikeudenmukainen, koska se on ihmisten muodostama yhteisö, erotuksena eläinten muodostamista yhteisöistä. Oikeudenmukainen valtio täyttää tehtävänsä hyvin eli järjen käyttöön siinä tuottaa tulokseksi oikeudenmukaisen valtion.

Järjen käyttöön perustuva elämä on siten etsimämme varsinainen hyvä, sekä ihmisen että valtion ja oikeudenmukaisuus on hyve, jolla tuo tehtävä suoritetaan hyvin.

Mia Hemming

Kirjoittaja valmistelee väitöskirjaa Tampereen yliopiston historiatieteen laitoksella sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta

Maalliset paratiisit

”Jälkeen syntiinlankeemuksen”! Pystyynkuivumassa olevaa palmumetsää Gambiassa, Länsi-Afrikassa.

Ei niin kauan aikaa sitten merkittiin meidän kristillisellä maailmanpuoliskollamme kaikkiin suurempiin karttoihin Paratiisin tarkka sijainti (kun ensin oli käyty välttämätön oppineiden kiista kilometristä sinne ja toisesta tänne). Kirjapainotaidon keksimisen jälkeen Paratiisin kuvaamisessa käytettiin usein säästösyistä pelkästään palmuja esittävää painolaattaa. (Erään teologisen teorian mukaan kielletty hedelmä, jonka Eeva tarjosi Aatamille, olisi ollut taateli, ei suinkaan tavallinen omena.) Nykyisille kristityille seutu, joka kuvaraamatussa kulkee Paratiisin nimellä, on joka tapauksessa helposti tunnistettava. Thaimaa.

Kun vielä viime vuosisadan alkupuolella ulkotyöläisten ja puistoissa istuskelevien pultsareiden aha-voitunutta ulkonäköä pidettiin esteettisesti epämiellyttävänä, on sittemmin ruskettumisesta ja aurin-gossa, mieluummin lämpimällä hiekkarannalla makailusta tullut jokamiehen muotia. Thaimaa on palmuineen ja pitkin hiekkarantoineen pohjoismaalaisten, erikoisesti ruotsalaisten suosituimpia rusketuspaikkoja.

Lämpimiä hiekkarantoja palmuineen olisi lähempänäkin, mutta ei enää halpoja eikä ympäristöltään sopivia. Thaimaa on tullut pelastuksena kallistuvan Euroopan aurinkorannoilla tähän asti lomaansa viettäneille.

Välimeren etelärannalla, Saharan kupeessa, olisi lämmintä tarpeeksi ja hiekkakin, mutta ne seudut eivät ole enää etnisistä ja uskonnollisista syistä suosittuja. Kun Välimeren halvalla puolella turistia katsellaan kaunaisesti ja usein puukkoa taskussa puristaen, Thaimaassa ainakin teeskennellään ystävällisyyttä. Thaimaan köyhät eivät ole korskeita eivätkä kapinoi, ja maassa on uskonto, joka ei uhkaa ketään.

Thaimaalaiset ovat yli 95 prosenttisesti buddhalaisia. Vain eteläisimmässä maakunnassa, jossa asuu pieni muslimivähemmistö, on esiintynyt terrorismia ja muuta levottomuutta.

Myös kylmässä Suomessa, jossa ollaan hullaan-tuneita seksiin, on Thaimaa saanut, varsinkin miesvään keskuudessa, paratiisillista hohtoa. Bangkokin bordellit ovat maailmalla melkein yhtä kuuluisia kuin tämän kaupungin vankilat.

Thaimaan 60-miljoonaisesta kansasta elää suuri osa seksiä myymällä (mikä ei huoleta maassa vierailuvia ruotsalaisia, jotka ovat – osittain – kriminalisoineet saman toiminnan omassa maassaan). Varsinkin maaseudulla on, oopiumin viljelyn ohella, lasten synnyttäminen ja myyminen turisteja palveleviin taloihin eräs tuottoisimpia elinkeinoja.

Thaimaalaisen ehkä suurin etu länsimaalaisten

Kampurajalkainen kerjäläinen haluaa päästä osalliseksi turistien rahoista saksalaisten suosimalla turistirannalla Sri Lankassa.

silmissä on ulkonäkö. Thaimaalainen on melkein kuin länsimaalainen (vain pienempi ja hieman näkiintyneen näköinen), mikä on siunauksellista varsinkin bordellitoiminnalle. Tämän runsasväestöisen maan taloudelle olisi valtava katastrofi, jos sen asukkaat muistuttaisivat ulkonäöltään enemmän esimerkiksi saman seudun sademetsien alkupe-räiskansaa.

Erehdys olisi kuitenkin kuvitella, että rahapulaan Eurooppaa pakenevat matkailijat olisivat helposti tyydytettävissä, että tavallisen turistin onnellistamiseen ei tarvita kuin hiekkaranta ja hieromalaitos.

Euroopassa säästörahoillaan tai pankkilainalla matkoja tekevä pieneläjä on tottunut asettamaan tarpeensa tärkeysjärjestykseen. Myös elintasopörssissä pudonnut ruotsalainen, joka ennen esiintyi ulkomailla kuin suomalainen Moskovan torilla, on rantailoja etsiessään muiden masamatkailijoiden tavoin joutunut pihistelemään jopa ruokamenoissaan. Skandinaavit, joita hiekalla on alkanut huikoa, istuvat pöytäjonoissa kahta puolta Nizzan rantakatuja niin kauas kuin silmä kantaa ja pistävät itseensä kolme kertaa päivässä pizzaa.

Thaimaassa nämä naapertajat ovat kuin uudesti syntyneitä. Ilman halki tuhansien kilometrien päähän demokratiasta päässyt pieni ihminen on äkkiä kuin uudesti syntynyt, vaatimukset ovat suurentuneet ja itsetunto kasvanut niin, ettei hän ole tuntea itseään. Niillekin, jotka tyytyvät tavanomaiseen, kelpaa enää vain paras hiekka ja paras hieromalaitos.

Sotilasjuntan ja kuninkaan kurissa pitämä Thaimaa, jossa herra on vielä herra, on tavallaan Jumalan lahja poliittisesta väristä riippumatta luonnollista dolce vita-kaipuutaan toteuttavalle eurooppalaiselle.

Paratiisiin ei enää päästä, mutta jotain siitä on jäänyt jäljelle myös toista maailmaa toivomattomalle modernille länsimaalaiselle.

Pentti Niskanen

Vielä kommunismista

Vastaan **Kalevi Höltän** kirjoitukseen (*Vapaa Ajattelij* 4/2007). Vaikka pidänkin Kalevi Höltän aatetta, kommunismia, vainajana, haluan, muistoa kunnioittaen, osoittaa sille joitakin kiitoksen sanoja.

Ensinnäkin siitä, minkä monet ovat jo unohtaneet, että amerikkalais-englantilainen demokrati-aa ja Höltän mainitsemia ihmisoikeuksia edustava allianssi voitti toisen maailmansodan kommunismin ja Stalinin avulla. Joskin enemmän Stalinin kuin kommunismin, ja vaikka Stalin itse ja venäläiset eivät voittaneet kommunismin, vaan isänmaallisuuden, chauvinismin, julmaa muukalaista kohtaan tuntemansa vihan ja hieman uskonnonkin innostamina, kommunismi, proletariaatin diktatuuri, antoi voittoon tarvittavat keinot.

Huolimatta länsivaltojen nenästä vetämiseksi solmitusta halvaantuneesta ja hölmöstä suhteesta Hitlerin kanssa Stalin osasi lopulta kuitenkin miehityä ja voittaa häikäilemättömyydessä häntä itseään mittavampana pidetyn vastustajan.

Kommunistisen puolueen ensimmäinen sihteeri, tosin hyvin epäortodoksinen sihteeri (toukokuusta 1941 lähtien pääministeri), oli toisen maailmansodan voittoon ratkaisevimmin vaikuttaneita yksittäisiä tekijöitä.

Stalin uskoi viime tunneille asti ennen kesäkuun 22. päivän aamua, ettei Hitlerillä ollut halua hyökätä Venäjälle ja siten joutua kahden rintaman sotaan, vaikka tiedusteluraportit osoittivat, että Saksa oli keskittänyt itäiselle rajalleen ja liittolaistensa Suomen ja Romanian itärajoille yhteensä yli kolmemiljoonaisen hyökkäysjoukon.

Voidaan vain spekuloida, mitä puhdasoppinen kommunisti olisi vastaavassa tilanteessa tehnyt, mutta Stalin, huolimatta järkähtämättömästä uskostaan Hitlerin hyökkäämättömyyteen (mistä harhaluulosta hädässä olevat lännen kapitalistit yrittivät saada hänet luopumaan) antoi viimein periksi suomalaisen poliisinsa päällikölle ja salli tämän varovaisuustoimenpiteenä ryhtyä kesäkuun 14. ja 15. päivän välisenä yönä Viron, Latvian ja Liettuan saksalaismielisiksi epäiltyjen väestöryhmien (60.000 virolaisen, 36.000 latvialaisen ja 75.000 liettualaisen) vangitsemiseen ja siirtämiseen Siperiaan. Tämä, samoin kuin mainittujen Baltian maitten aikaisemmin suoritettu miehitys, ja Puolan itäosan sekä Suomen Karjalan kannaksen valtaus, saattoi sittemmin olla Saksan ja Suomen piirittämän Pietarin (silloisen Leningradin) pelastumiselle ja sodan lopputulokselle kokonaisuudessaan rat-

kaisevan tärkeää.

Jos Saksan pohjoinen armeijaryhmä olisi kesän 1941 aikana selvinnyt Leningradista ja kääntynyt itään, olisi myös Moskova ollut menetetty, eikä sodan tälläkin kertaa ratkaisseilla amerikkalaisilla olisi koskaan ollut mahdollisuutta (ehkä ei haluakaan) tulla jo toisen kerran neljännesvuosisadan sisällä pelastamaan Eurooppaa eurooppalaisilta itseltään.

Nyt sen sijaan maailma, mukaan lukien Yhdysvallat ja Israel, joita Kalevi Hölttä pitää meidän aikamme suurimpina rikollisina, saa olla kiitollinen kommunismille, jos kohta ei oikeaoppiselle, nykyisestä hyvinvoinnista ja suhteellisesta vapaudesta.

Kommunisteille on vielä annettava se tunnustus, että Suomen kommunistit eivät olleet aivan yhtä innokkaita kuin muut suomalaiset syöksymään Saksan perään kesällä 1941, jakamaan saalista ja ripimään siitä oikeutetuksi luulemaansa osuutta.

Aikakirjoihin jää myös kunniamaininta kommunisteille kirkosta eroamisesta ja irtautumisesta virsiä veisaavan suomalaisen sivistyneistön talutushihnasta.

Kun valistus ja taikauskon sumuista ulos pääseminen muualla Euroopassa oli tapahtunut intellektuellien, filosofien, tieteenharjoittajien ja kirjailijoiden toimesta, Suomessa oikeastaan vasta vasemmistolaiset, kommunistit ja alin kansa, panivat alulle pyhien arvojen pilkan, räävästelyn, rienauksen ja muun jumaluskon uhittelun.

Yhteiskunnallisena utopiana kommunismi on kuitenkin tullut tiensä päähän.

”Kapitalismi ei varmaan ole ikuinen systeemi”, niin kuin Kalevi Hölttä kirjoittaa, mutta ihmisluonto on. Siitä ovat myös useimmat itäeurooppalaiset, varsinkin venäläiset, vähitellen vakuuttuneet.

On sanoisinko ultramontanismia puhua tavarantasaajaosta, kun jo demokratia ja ihmisten tasa-arvo on valtaosalle maailman väestöä käsittämätöntä höpinää?

Vain jonkinasteiselle itsekkyydelle, toisin sanoen todellisuudelle perustettu yhteiskunta lepää lujalla pohjalla. (Työläisten todellisuudentajusta olen kirjoittanut tässä lehdessä aikaisemmin.)

Kommunistien haukkuminen, kirjoittaa Kalevi Hölttä, on pitkään ollut muodissa. Se huomautus hiljentää minut. Haukutun haukkuminen on hieman kuin kuolleen panettelua. Siitä syystä olen muistellut kommunismin parhaita puolia. *De mortuis nihil nisi bene*, niin kuin entisaikaan sanottiin latinaksi.

Pentti Niskanen

Yle joutui peräytymään islam-kiistassa

Lokakuun aikana Ylen kanavilla on pyörinyt kymmenosainen demokratiasta kertova dokumenttisarja, joka saman aikaisesti näytettiin kymmenissä muissa maissa eri puolilla maailmaa. Suomessa *Why Democracy?* -sarja oli kuitenkin jäädä yhdeksänosaiseksi, kun Yle hyllytti tanskalaistoimittajan **Karsten Kjaerin** dokumentin *Bloody Cartoons, Veriset sarjakuvat*.

Taannoisten Muhammed-piirrosten synnyttämää kaaosta, kuolemaa ja vihaa pohtiva elokuva piti alun perin esittää Suomessa nimellä *Usko ja pelko. Why Democracy?* -sarjan tuottaja **Ilkka Vehkalahti** perusteli tanskalaisdokumentin esittämättä jättämistä sillä, ettei mikään suomalaiskanava ollut kiinnostunut siitä, eikä se ”yksinkertaisesti mahtunut Ylen Dokumenttiinprojektiin.”

Ylen hyllytyspäätös ja perustelut sille herättivät sekä Suomessa että muuallakin suurta hämmästyystä. ”Mitä siellä Suomessa on oikein meneillään”, dokumentin tekijä Kjaer ihmetteli *Helsingin Sanomissa*.

Kohusta säikähtynyt Yle perui aiemman hyllytys-

päätöksensä ja näytti dokumentin kakkoskanavallaan tiistaina 16. lokakuuta.

M.O.

Internethäirikölle syyte jumalanpilkasta

Tunnettu internet-häirikö on saanut nipun syytteitä tekemistään WWW-sivuista. Tampereen kärjäoikeudelle elokuussa toimitetussa haastehakemuksessa häiriköä syytetään muun muassa törkeästä kunnianloukkauksesta, kiihottamisesta kansanryhmää vastaan ja jumalanpilkasta.

Koska kyseessä on niin sanottu sananvapausrikkos, syyteharkinta on tehty valtakunnansyyttäjänvirastossa.

M.O.

Yhteydet politiikkaan avautumassa?

Noin vuosi sitten liitolta pyydettiin lausuntoa siviilipalveluslain uudistamisesta, ja sen annoimmekin. Toki liitto on antanut lausuntoja ennenkin, esimerkiksi asevelvollisuuslaista, mutta nyt lausuntoa nimenomaan pyydettiin.

Oikeusministeriö puolestaan lähetti meille juuri nyt lokakuussa kutsun yhdenvertaisuuslakia koskevaan seminaariin. Liitto ei osallistunut, koska tämän lain ala ei käytännössä kosketa meitä. Merkittävää on tässäkin se, että lainsäädäntökoneisto otti yhteyttä meihin, eikä toisinpäin.

Aivan äskettäin kävin pääsihteerinä kuultavana puolustusvaliokunnassa, ja perustelin kansanedustajille sotilasvalan ja -vakuutuksen korvaamista kaikille yhteisellä vakuutuksella.

Mikään näistä ei tarkoita, että tavoitteemme menisivät läpi. Ne tarkoittavat, että tavoitteistamme ollaan kiinnostuneita, ja että meitä kuunnellaan. Jokainen näistä voisi olla yksittäistapaus, mutta

kolme tapausta yhdessä on jo pieni positiivinen merkki.

Liiton kanavat myös poliittiseen koneistoon päin näyttävät olevan, ellei nyt sentään auki, ainakin raolleen. Tästä on hyvä jatkaa tälläkin sektorilla.

Jori Mäntysalo

EN tukee kirkon ja valtion erottamista

Euroopan neuvoston mielestä valtio ja kirkko pitäisi pitää erillään kaikissa sen jäsenmaissa. Neuvoston kesällä pidetty parlamentaarinen yleiskokous antoi suosituksen, jossa todetaan valtion ja kirkon erottamisen olevan eurooppalaisten arvojen mukaista ja että eron pitäisi olla selkeä. Samalla se totesi, että ihmisoikeudet ohittavat uskonnolliset oikeudet silloin kun nämä kaksi ovat keskenään ristiriidassa.

Suositus ei miellyttänyt yleiskokoukseen osallistunutta suomalaisvaltuuskuntaa, jonka mielestä valtioiden piti saada itse päättää kirkkojen asemasta. Se sai ajetuksi suositukseen lisäyksen, jossa todetaan, että kukin jäsenmaa voi järjestää kirkon ja valtion suhteet parhaaksi katsomallaan tavalla, kunhan lainsäädäntö on sopusoinnussa Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa.

Uskontokuntien siedettävä kritiikkiä

Yleiskokous otti kantaa myös sananvapautteen uskonnollisissa kysymyksissä. Se katsoi sananvapauden olevan demokratian kannalta niin tärkeää, että myös uskonnollisten ryhmien on sen nimissä siedettävä avointa ja kriittistäkin keskustelua. Sananvapauden varjolla ei kuitenkaan tule sallia vihanlietsontaa tai väkivaltaan yllyttämistä.

Yleiskokouksen hyväksymässä julkilausumassa todetaan muun muassa, että uskontoja koskevat ilmaisut tulisi säätää rangaistavaksi silloin, kun ne tahallisesti ja vakavasti häiritsevät yleistä järjestystä, lietsovat yleistä väkivaltaa tai yllyttävät vihaan, syrjintään tai väkivaltaan yksittäistä ihmisiä tai ihmisryhmää vastaan.

Vastavuoroisesti vihanlietsonta ja väkivaltaan yllyttäminen on yhtä tuomittavaa myös silloin, kun sitä harjoittavat uskonnollisten ryhmien edustajat. Erityisen tuomittavana yleiskokous muslimijohtajien toimittajille ja kirjailijoille osoittamat tappouhkaukset.

Niinikään jumalanpilkkalainsäädäntö, mikä useissa maissa johtuu yhden uskonnon hallitsevasta asemasta, olisi yleiskokouksen mukaan uusittava. Suomessa jumalanpilkkaa muutettiin vuonna 1998 uskonrauhan rikkomiseksi, mutta Jumalan julkisesta pilkkaamisesta voidaan edelleen tuomita enintään puoleksi vuodeksi vankeuteen.

Vuonna 1949 perustettu Euroopan neuvosto on maanosan vanhin ja laajin poliittinen yhteistyö- ja ihmisoikeusjärjestö. Euroopan neuvoston 47 jäsenmaan parlamentaarikoista koostuva yleiskokous tekee aloitteita ja antaa suosituksia, joiden pohjalta ministerikomitea päättää asioista.

M.O.

Tapahuu Helsingissä

Helsingin Yliopiston Vapaa-ajattelijayhdistys Prometheus järjestää pikkujoulun 19. marraskuuta yhdistyksen kerhotilassa Domus Academican B-rakennus, 1.Kerros, Leppäsuonkatu 9 B Lt 4, Helsinki. Tilaisuus alkaa kello 18.00.

Yhdistyksen vuoden viimeinen kuukausi-iltama pidetään samaisessa paikassa 17. joulukuuta kello 18.00 lähtien jumalattoman keskustelun merkeissä.

Lisätietoja tilaisuuksista antaa Janne Vainio, 050-3656808,
janne.vainio@helsinki.fi
prometheus@vapaa-ajattelijat.fi

VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO RY

1937 - 2007

Kotkan Vapaa-ajattelijat ry. onnittelee 70 vuotta täyttävää Vapaa-ajattelijain liittoa.

Kemin Vapaa-ajattelijat ry. onnittelee 70-vuotista Vapaa-ajattelijain liittoa.

Haapaniemi aloitti liiton toimistossa

Vapaa-ajattelijain liitto sai uuden työntekijän, kun **Erkki Haapaniemi** aloitti liiton toimistossa toimistosihteerinä 15. lokakuuta. Hänen työsopimuksensa on vuoden mittainen.

Erkki on opiskellut filosofiaa 1980-luvulla Helsingin yliopistossa.

– Loppuyöni tein niin sanottuun Frankfurtin kouluun kuuluneen **Theodor Wiesengrund-Adornon** dialektiikkakäsityksestä ja kulttuurifilosofiasta, hän kertoo.

Erkki on toiminut 1980-luvulla myös elämäkatsomustiedon opettajana Suomalais-venäläisessä koulussa Helsingissä. Hän kertoo harrastavansa historiaa ja taiteiden seuraamista. Hän myös maalaa abstrakteja ekspressionistisia tauluja.

– Elämänasenteeni on ehkä eksistentiaalinen. Pyrin ottamaan ihmiset huomioon heidän omista lähtökohdistaan käsin.

Erkki sanoo, ettei hän vielä tiedä kovin paljon vapaa-ajattelijoiden liitosta paitsi että se ajaa uskontoihin kuulumattomien asioita. Hän kertoo itse eronneensa kirkosta heti täytettyään 18 vuotta.

Marketta Ollikainen

Vapaa-ajattelijain liitto ry - Fritänkarnas förbund rf

Puheenjohtaja
Robert Brotherus
(045) 114 5602
robert@iki.fi

Varapuheenjohtaja
Eino Huotari
(044) 081 6543
eino.huotari@kolumbus.fi

Pääsihteeri
Jori Mäntysalo
(03) 265 7483
jori.mantysalo@uta.fi

Tiedottaja
Petri Karisma
(040) 748 9532
petri.karisma@orvokki.net

Toiminnanjohtaja
Paula Vasama
(09) 715 601
paula.vasama@vapaa-ajattelijat.fi

Toimisto
Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
puhelin: (09) 715 601
faksi: (09) 715 602
val@vapaa-ajattelijat.fi
Toimisto on avoinna klo 11.00-17.00

Kotisivu
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>

Pankkiyhteys
Sampo 800014-85180
(Lahjoitus- ja testamenttitili sama)

Jäsenyhdistykset

Forssan Vapaa-ajattelijat ry
Juha Toivonen
Tölonkaari 4 A 8, 30420 FORSSA
puhelin: (044) 592 0210
fovap@hotmail.com
Tilinro: 432720-242580

Helsingin Vapaa-ajattelijat ry
Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
puhelin: 040 704 7258
helsinki@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/helsinki>

Helsingin yliopiston vapaa-ajattelijayhdistys Prometheus ry
Janne Vainio
Vedenottamontie 12 E 38
00980 HELSINKI
puhelin: 050 365 6808
qsj04@yahoo.com
Tilinro: 101135-305130

Joensuun seudun Vapaa-ajattelijat ry
Ari Sulopuisto
Karhantie 27, 80230 JOENSUU
email: ari.sulopuisto@pp.inet.fi
Tilinro: 478530-220795

Keski-Uudenmaan vapaa-ajattelijat ry
Veikko Laine
Kartanontie 39, 04400 JÄRVENPÄÄ
puhelin: (09) 287 236
v.laine.kiuru@kolumbus.fi
Tilinro: 157860-5428

Kainuun Vapaa-ajattelijat ry
Aki Räisänen
Sudenpolku 11 B 24
87350 KAJAANI
puhelin: (08) 637 280
aki.k.raisanen@kolumbus.fi
<http://www.kolumbus.fi/aki.k.raisanen>
Tilinro: 800017-01763139

Karkkilan Vapaa-ajattelijat ry
Ulla Kindstedt
Korvenkatu 8, 03600 KARKKILA
puhelin: (09) 225 5930
karkkila@vapaa-ajattelijat.fi
Kemin Vapaa-ajattelijat ry
Pertti Periniva
Leppälinnuntie 5, 94700 KEMI
puhelin: (016) 232 585
<http://kemi.vapaa-ajattelijat.fi>
Tilinro: 800018-810070

Keski-Suomen Vapaa-ajattelijat ry
Marko Koivuniemi
Ainolankaari 2 A 24
40520 JYVÄSKYLÄ
puhelin: (0400) 429 540
koimark@iki.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/ks>

Kotkan Vapaa-ajattelijat ry
Karjalantie 2-4, 48600 KOTKA
puhelin: (05) 2186047,
(040) 585 6066
vapaa.ajattelijat@kymp.net

Lahden Vapaa-ajattelijat ry
Saimaankatu 3-5 B34, 15140 LAHTI
puhelin: (03) 782 7408

Lappeenrannan ja ympäristön Vapaa-ajattelijat ry
Olavi Korhonen
Korkearannantie 3 F
54530 LUUMÄKI
olavi.korhonen@pp.inet.fi
Tilinro: 410810-2135498
Länsi-Uudenmaan ateistit ry
Erkki Hartikainen
Käsityöläisentie 17 A 1
00750 HELSINKI

puhelin: (09) 223 3273
etkirja@dlc.fi
<http://www.dlc.fi/etkirja/lohja.htm>
Tilinro: 800021-5478381
Luoteis-Lapin Vapaa-ajattelijat ry
Reijo Raappana
Raappanantie 7
95830 VAATTOJÄRVI
puhelin: (016) 547 702
Tilinro: 131930-101491
Nokian Vapaa-ajattelijat ry
Sirkka Salonen
Hoppulankatu 5, 37120 NOKIA
nokiam@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/nokia>
Oulun seudun Vapaa-ajattelijat ry
Jouko Saksio
Jalohaukantie 1 E 41, 90250 OULU
puhelin: (040) 536 0345
jsaksio@jippii.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/oulu>
Tilinro: 800014-70106015
Pohjois-Kymen Vapaa-ajattelijat ry
Heljä Pekkalin
Kuntalantie 5 A 7
45700 KUUSANKOSKI
puhelin: (040) 704 4638
helja.pekkalin@pp.inet.fi
<http://pohjois-kymi.vapaa-ajattelijat.fi/>
Tilinro: 108330-8831

Pohjois-Savon Vapaa-ajattelijat ry
Anssi Kontkanen
Puijonkatu 37 B 60, 70100 KUOPIO
puhelin: (0500) 629 365
pohjois-savo@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/pohjois-savo>
Porvoon seudun Vapaa-ajattelijat ry
Leena Linnovaara
puhelin: (019) 544 110
Tilinro: 112450-479830
Raision Vapaa-ajattelijat ry
Kari Hanka
Nallinkatu 3 B 13, 21230 RAISIO
puhelin: 050 56180113
khanka@dnainternet.net
Tilinro: 430921-297460
Satakunnan Vapaa-ajattelijat ry
Erja Sallinen
Siimeksentie 34
26740 VASARAINEN
puhelin: (0400) 255 074
satakunta@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/satakunta>
Tilinro: 126930-624815
Seinäjoen Vapaa-ajattelijat ry
Juhani Mäkelä
Soukanjoentie 41
60200 SEINÄJOKI
puhelin: (06) 412 2553

juhani.makela@nic.fi
Tilinro: 129230-101328
Tampereen Vapaa-ajattelijat ry
Yliopistonkatu 58 B
33100 TAMPERE
puhelin: 045 1303837
yhdistys@tampere.vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.tampere.vapaa-ajattelijat.fi>
Turun Vapaa-ajattelijat ry
Tauno Lehtonen
Vesitorinatie 4 C 14, 21530 PAIMIO
puhelin: (050) 3250 891
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/turku/>
Vaasan Vapaa-ajattelijat ry
Pentti Suksi
Kirkkopuistikko 6 C 1
65100 VAASA
pentti.suksi@netikka.fi
Vapaa-ajattelijain liiton Vuoksenlaakson yhdistys ry
Hannes Koivumäki
Ensontie 47 A 4, 55610 IMATRA
puhelin: 050 555 7793
Varkauden Vapaa-ajattelijat ry
Taisto Kaukonen
Toritorppa, Petroskoinkatu 28
78200 VARKAUS
puhelin: (017) 552 7277

Vapaa Ajattelija

63. vuosikerta

Painos 2000 kpl

Painopaikka
Uusimaa Oy

Julkaisija

Vapaa-ajattelijain liitto ry
Fritänkarnas förbund rf

Päätoimittaja

Robert Brotherus

Toimitussihteeri

Marketta Ollikainen

Toimitus ja taitto

LavengriPress
Neljäs linja 17-19 A 26
00530 Helsinki
puh: (09) 726 1972
marketta.ollikainen@kolumbus.fi

Tilaukset ja

osoitteenmuutokset

Vapaa-ajattelijain liitto/Toimisto
Neljäs linja 1
00530 Helsinki
puh: (09) 715 601
fax: (09) 715 602
val@vapaa-ajattelijat.fi

Ilmoitushinnat

koko sivu 235 e
puoli sivua 135 e
1/8 sivua 50 e

Tilauhinta

22 e/vuosi
kuusi numeroa vuodessa

ISSN 0355-8703

Seuraava lehti:

Joulukuussa 2007

Lehteen tulevan aineiston toivotaan olevan perillä toimituksessa 30. marraskuuta 2007 mennessä.

Vapaa Ajattelija on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:n jäsen

Kirjoitukset eivät välttämättä edusta lehden toimituksen ja julkaisijan näkemystä.

Vapaa-ajattelijain liitto
Neljäs linja 1, 00530 Helsinki

.AT03

MUISTA!

*Vapaa-ajattelijain liitto ry:n
70-vuotisjuhlaseminaari jär-
jestetään lauantaina 25. mar-
raskuuta Helsingissä.
Kokouskutsu ja ohjelma ks.
sivu 17.*

Lähettkää minulle lisätietoja

Tilaan Vapaa Ajattelija -lehden

Haluan liittyä jäseneksi

Valitse jäsenyhdistys edelliseltä sivulta

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITOIMIPAikka _____

KIRJE-
POSTI-
MERKKI

Vapaa-ajattelijain liitto ry
Neljäs linja 1
00530 HELSINKI